

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIOMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: — Studie-Commissie van „Oost en West”. — Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië te 's-Gravenhage. — De Gezagsaanranding. — Brand op Zee. — De cultures in den kleinen landbouw in Suriname. — Ontheffing van betaling van Nederlandsche belasting voor Indische gepensioneerden. — Studie-Commissie der Kon. Ver. „Oost en West”. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlucht. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Een politiek-ethisch testament der achttiende eeuw. — Het werkkamp der A. M. V. J. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Adresveranderingen. — Bioscoopnieuws. — Mutatiestaat van 8 tot 15 Februari 1933.

Studie-Commissie van „Oost en West”.

- I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.
 - II. Bij betaling van f 15.— per paar doorlopend toezicht en/of volledige z.g. voogdijschap, omvattende o.a.:
 - a. afhalen van boot of trein;
 - b. zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
 - c. volledige behartiging van studiebelangen;
 - d. financieel beheer.
- Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Prins Mauritsplein 23, Telefoon 550752.

Crisis-Steuncomité voor Nederl.-Indië.
te 's-Gravenhage.

Bijdragen voor bovengenoemd Comité en bestemd tot leniging van den nood, waarin in Indië vele landge-nooten en inheemschen, tengevolge van de economische wereldcrisis, verkeerden, worden gaarne ingewacht bij den Penningmeester van het Comité, giro No. 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West” kunnen voor hetzelfde doel gelden worden gestort of bijgeschreven.

Dat een ieder, naar zijn kunnen moge helpen! Ook kleine bijdragen zijn van harte welkom.

HET HOOFDBESTUUR.

De gezagsaanranding.

Toen ons uit Indië de tijding bereikte van het voor-gevallene met Hr. Ms. „De Zeven Provinciën”, hebben wij onze houding daartegenover bepaald door hier-over ook ons woord te doen hooren — de leden onzer Vereeniging en de lezers van ons orgaan, zullen niet anders verwacht hebben — maar niet eerder dan na-dat het hoogtepunt in dit drama, unicum in onze koloniale geschiedenis, zou zijn bereikt, t. w. de overgave van het schip van den Staat aan zijn recht-matigen eigenaar.

De capitulatie is nu geschied, zij het ten koste van menschenlevens, hetgeen de schuld der oproerigen, onnoodig, heeft verzwaaard. Het kan niet op onzen weg liggen, en, te minder hangende het ingesteld on-derzoek, om in deze in nadere beschouwingen te treden; wij bepalen ons er toe uitsluitend, maar na-drukkelijk ons veroordeelend vonnis, in vrijen vorm, uit te spreken over deze gezagsaanranding welke, het behoeft nauwelijks gezegd, lijnrecht in strijd is met de beginselen welke voor onze Vereeniging bindend zijn en welke nauw samenhangen met haar bestaans-reden.

Gezag is van hooger oorsprong; ontbreekt het, dan schreeuw de menschheid er om.

Waar geen „gezag” is, viert de chaos hoogtij. Een samenleving zonder gezag is ondenkbaar; — het gezag in het gezin en in het veelvoud daarvan, dat de Staat vormt, die daardoor geordenden vorm verkrijgt.

En hiermede hebben wij het onze gezegd over deze noodlottige gebeurtenis, als zoodanig. Nochtans wenschen wij er volledigheidshalve nog iets aan toe te voegen. Dit. Het gebeurde moge tot leering strekken van hen, die op welke wijze ook en voor zeker, langs onordelijken weg en daardoor op onduidbare wijze, de pijlers van het Staatsgezag trachten te ondermijnen, er moge dan een verklaring voor te vinden zijn, te verontschuldigen is zij nimmer. Het gebeurde moge voorts der Regeering van een klein land dat een groote koloniale mogendheid is, een prikkel zijn tot behoed- en waakzaamheid om het hoogste, feitelijke, gezagsapparaat, de weermacht, in elk opzicht, op zoodanig peil te houden dat zij aan hetzelfde, zoo noodig, voor de gezagshandhaving, haren recht-matigen eisch kan stellen.

HET HOOFDBESTUUR.

Met volle instemming verleent het Hoofdbestuur voorts plaatsing aan de volgende regelen, toegezonden door een der leden van onze Vereeniging.

„Die varen wil, sy onvervaert,
en waecke voor gevaer”.

(Vrij naar Vondel).

De tragedie van het muitende Nederlandsche oor-logsschip, zich bewegende 5 lange dagen achtereen in den Indischen Oceaan langs de Westkust van Sumatra, behoort al weder eenige dagen tot het verleden.

Een groote knauw is toegebracht, niet alleen aan het prestige van onze Oorlogs-Marine, maar zeker niet minder aan het gezag van het Nederlandschen Staat in den Indischen Archipel.

Het rechtmatig gezag kon worden hersteld, maar, helaas, slechts onder omstandigheden, dat geweld moest worden gebruikt, waarbij eenige, misschien ook onschuldige, menschenlevens werden opgeofferd en verschillende opvarenden gewond werden.

Aan de Regeering en aan het Marine-bestuur is thans de zware taak opgelegd om het ondermijnd ge-zag weder op te bouwen, het gezagsapparaat, dat de Marine is, te zuiveren van de onbetrouwbare elemen-ten en zoodanige maatregelen te treffen, dat herhaling, in welken vorm ook, van massale verzetspogingen in de toekomst bij de weermacht onmogelijk wordt.

Groote, onmetelijke belangen zijn daarbij betrokken, de toekomst van den Nederlandschen Staat komt in 't geding.

Wij twijfelen er niet aan, dat alle leden van onze Vereeniging, die immers beoogt het onderhouden en versterken van den band tusschen de Europeesche en Overzeesche deelen van het Koninkrijk der Nederlanden en die alzoo stelling neemt tegen de verderfelijke invloeden, die, zoowel hier te lande als in Neder-landsch-Indië, aansturen op een verbreking van het Rijksverband, met ons de verwachting willen uitspre-ken, dat het overgrote deel van de bevolking van Ne-derland en zijne gebiedsdeelen in Oost en West, on-danks alle verdeeldheid in menig opzicht, bij die ge-wichtige taak van de Overheid, zich aan hare zijde zal scharen.

Moge het Nederlandsche volk in al zijne geledingen daarom ondubbelzinnig toonen, dat het niet gediend is van de verderfelijke gedragingen en handelingen van diegenen, die niet ophouden in 't openbaar of, wat nog erger is, in stilte, het gezag te ondermijnen en het de Overheid: Hare Majesteit de Koningin en Hare Raadslieden, schragen bij hare maatregelen om in den Nederlandschen Staat het gezag op deugdelijke pijlers weder te herstellen tot heil van allen: Nederlander, Nederlandsch onderdaan en vreemdeling, die zich op zijn grondgebied bevinden.

Iederen Woensdag
Luchtmail naar Ned.-Indië!

Het risico voor U alléén te machtig... samenwerking met duizenden anderen is noodig. Levensverzekering is gezamenlijk risico dragen. Inlichtingen

NILLMIJ

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN, Plaats 31a 5383

Gemeubileerde Landhuisjes te huur

op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE

in voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen
Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

HAAGSCHE STEENKOLEN MIJ.

v.h. J. KEMPS
le v. d. Boschstraat 4

DEN HAAG
TELEFOON 772180 5094

Speciale prijzen voor leden v. „Oost en West”

Centraal Kamerverhuurkantoor

Noordeinde 18a. Telefoon 114224.
Uw raadsman bij HUUR en VERHUUR van
GEMEUBLEERDE KAMERS en ÉTAGES.

Inschrijving, inlichting gratis. 5082

Boekhandel E. NOORDIJK

BANKASTRAAT 14a DEN HAAG 5388
Telefoon 111434

ALLE SCHOOLBOEKEN

Romans • Leesgezelschappen • Bibliotheek
Schrijf- en Teekenbehoeften

**Café-Restaurant
„HET HOF VAN BERLIJN”**

Papenstraat 32, Den Haag — Tel. 1-1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-8

Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.
Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek

Aanbevelend,

5287 **HENK SLOENHEK**

**Paedologisch Instituut
VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM**

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS
Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies aan ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen.
Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST
Verpleeggeld f 3,50—f 4,50 per dag 5101

Brand op Zee.

Wat wordt er gedaan op de Nederlandsche booten om het gevaar van het vuur te bezweren?

Een belangrijke persconferentie heeft dezer dagen plaats gehad in het gebouw van de Reedersvereniging in den Haag waar vanwege de directie van de stoomvaartmaatschappij „Nederland” en „De Rotterdamsche Lloyd” mededeelingen gedaan zijn omtrent hetgeen door beide maatschappijen tot nu toe gedaan is en nog steeds gedaan wordt ter bestrijding van het brandgevaar op schepen.

Uit den aard der zaak bestaat bij een oud zeevarend volk met een zoo roemrijke traditie als het Nederlandsche een onafgebroken levendige belangstelling voor alles wat schepen betreft, ook dus: maatregelen van veiligheid aan boord. En wel in het bijzonder treffen ons thans maatregelen tot voorkomen en blussen van scheepsbranden nu wij gehoord hebben van den brand van de „P. C. Hooft”, de „Georges Philippar”, de „Atlantique” en de „Dempo”.

Natuurlijk is een geval als de „P. C. Hooft” geen gewone brand te noemen, dit was een zeer ongelukkig uitzonderingsgeval; het schip zat vol blauwgas in verband met de ontrating en daarom kon men niet in het schip binnen dringen terwijl alles openstond.... Een weerlooze prooi der vlammen dus.

De mededeelingen die in het gebouw der Reedersvereniging gedaan werden, bleken zeer interessant te zijn.

Bij scheepsbranden in het algemeen moet onderscheid gemaakt worden tusschen brand in de ruimen en brand in den bovenbouw. Beide kunnen een gevolg zijn van onvoorzichtigheid, maar als regel zijn de branden in de ruimen het gevolg van broei in de lading. Het ergst zijn in den regel branden, welke uitbreken in de passagiersschepen of passagiersvrachtschepen in den z.g. bovenbouw d.i. dat gedeelte van het schip dat boven het opperdek meer in het bijzonder bestemd is voor de huisvesting van de passagiers, de officieren en de equipage en dat als regel van ruime, houten dekken voorzien is, waarop tusschen stalen buitenschotten door middel van houten schotten de hutten en salons zijn ingedeeld. De ondervinding van de laatste jaren heeft wel bewezen welk groot gevaar voor het schip ontstaat wanneer in dezen bovenbouw brand is uitgebroken.

In het z.g. Veiligheidsverdrag van Londen, dat 1 Jan. 1933 in werking is getreden en dat een verbetering is geweest van het verdrag, in het jaar 1914 als gevolg van de ramp van de „Titanic” internationaal werd aangenomen, zijn feiten vastgelegd waarvan het doel is om in de eerste plaats door middel van het bouwen van z.g. brandschotten ook den bovenbouw zoodanig onder te verdeelen, dat brand tusschen twee schotten beperkt zal kunnen worden. Voorts zijn uitvoerige voorschriften gegeven omtrent den aanleg van de brandblusleidingen door het geheele schip met koppelpunten voor het aansluiten van buigbare brandslangen terwijl er voorschriften bestaan omtrent de minimum-capaciteit, waaraan de pompen moeten voldoen, die door deze brandblusleidingen het water moeten pompen.

Voor wat betreft het machinekamer gedeelte zijn deze voorschriften voor het aanbrengen van verschillende soorten brandblusleidingen en brandblusmiddelen zeer uitvoerig en verwacht mag worden dat schepen, die volgens deze voorschriften gebouwd en uitgerust zijn, een ernstigen brand in de machinekamer zoo tijdig zullen kunnen blussen dat daaruit geen gevaar voor het schip kan voortkomen.

Op de bestaande schepen zal het vanzelfsprekend niet mogelijk zijn de passagiersinrichting zoodanig te veranderen dat zij het brandvrije karakter zal dragen van de nieuw te bouwen schepen. Wel echter zal men trachten door het vermeederen van de brandvrije schotten en het gebruiken van brandvrije verf in de passagiersinrichting beperking van den brand te bereiken. Ook het belang, dat er gelegen is in het zoolang mogelijk bewoonbaar blijven van de marconihut en van de bovenbrug om niet te spreken van de machinekamer zal medebrengen dat op de bestaande schepen aan de bescherming van deze vitale deelen van het schip zoo noodig b.v. door het in dienst stellen van een

tweede draadloos seinapparaat om noodseinen te geven, aandacht zal worden besteed.

Zoo hebben de plaats gehad hebbende groote branden dezen gunstigen invloed dat de reeders zich reukenschap hebben moeten geven van het groote gevaar dat opvarenden en schip liepen en waarvan zij zich voldoende bewust zijn.

Behalve deze algemeene les is ook wel gebleken de noodzakelijkheid om te trachten elk begin van brand in de kiem te smoren. Te allen tijde betracht hebben van een groote waakzaamheid, waardoor dit onderdrukken inderdaad als regel gelukt is, is wel de voornaamste oorzaak, dat de aanwezigheid van zoo'n groot brandgevaar als gevolg van het materiaal, dat aan boord gebruikt wordt, nooit voldoende tot reeders en scheepsbouwmeesters is doorgedrongen.

Het spreekt van zelf, dat ook met het oog op de kleinst mogelijke schade als gevolg van brand een dadelijk ingrijpen bij den aanvang van den brand van het grootste belang moet worden geacht. Verschillende automatische brandmeldsystemen zijn reeds jaren geleden aan boord van de groote passagiersschepen aangebracht in den vorm van automaten, die bij een abnormaal hooge temperatuur, die in een ruimte optreedt, waarin een brand is uitgebroken, een alarmsignaal doet overgaan, waar door de leiding van het schip wordt gewaarschuwd, dat op een bepaalde plaats en in een bepaalde ruimte van het schip brand is uitgebroken. Een ander veel gebruikt systeem is de aanleg van een net van nauwe buizen waardoor de rook, die in een ruim van het schip zou ontstaan, wordt afgevoerd naar een bord dat zich op de brug onder de onmiddellijke nabijheid van den officier van den wacht bevindt en waardoor men dus bij regelmatige observatie van dat bord direct gewaarschuwd wordt, indien ergens in het schip als gevolg van brand zich rookverschijnselen voordoen.

Het meest afdoende echter zal ongetwijfeld zijn het laten verrichten van rondes door het schip door het scheepspersoneel, zoodat practisch ieder uur ieder gedeelte van het schip, behoorende tot den bovenbouw de woonverblijven of de werk- en bergplaatsen waar dagelijks personeel bezig is, bezocht wordt.

Wat de Nederlandsche maatschappijen aangaat, hebben de directies het noodig gevonden na de onlangs plaats gehad hebbende scheepsbranden in groote passagiersschepen, nog meer te moeten doen. Een dier maatregelen bestaat hierin, dat, regelmatig over het schip verdeelde brandschellen worden aangebracht. De plaats waar deze brandschellen zich bevinden, wordt duidelijk aangegeven door een rood lampje, dat dag en nacht brandt en nu is het voorschrift dat iedereen, dus ook de passagier die een brand ontdekt of een brand veroorzaakt, zich naar het naastbijgelegen brandalarm begeeft, de schel doet overgaan, waardoor de stuurman op de brug gewaarschuwd wordt dat daar ter plaatse brand is geconstateerd geworden en dat men vervolgens met het brandblusapparaat, dat zich in de nabijheid van deze schel bevindt, terugkeert naar de plaats, waar de brand werd geconstateerd en onmiddellijk aanvangt deze met behulp van het brandblusapparaat te bestrijden. Spoedig zal dan hulp van de brug worden gezonden en kunnen de maatregelen genomen worden, noodig om den brand te doen eindigen. Op alle dekken zijn deze brandschellen zoodanig verdeeld, dat iedereen hoogstens een afstand van 20 M. zal moeten loopen om een schel te bereiken. Voor het geval dat aan boord brand mocht uitbreken, is een indeeling der bemanning gemaakt waarbij ieders taak en plaats is aangegeven. Bij het houden van de sloepenrol vóór het vertrek wordt aan alle betrokkenen een kaart uitgereikt, waarop hun plaats en taak ingeval van brand is aangegeven.

Er worden zowel aan boord als tijdens het binnen zijn te Amsterdam door de bemanning regelmatig oefeningen gehouden met de verschillende brandblusmiddelen. Ook den Javaanschen bedienden wordt bij een daarvoor speciaal aangestoken brand op het terrein der maatschappij daadwerkelijk geleerd zich te bedienen van de verschillende draagbare brandblusapparaten aan boord.

Voorts is voor het blussen van brand een gedeelte van de dek-equipage bestemd, dat voor dit werk speciaal is opgeleid geworden.

Wij verwachten, dat door al deze maatregelen rampen van varende schepen als nu zijn voorgekomen aan boord van de „Georges Philippar” en de „Atlantique” zich op onze vloten niet zullen voordoen.

Een zeer belangrijk punt in deze is, dat de passagiers zelf doordrongen moeten zijn van het groote gevaar dat gelegen is voornamelijk in het onvoorzichtig weggoien van brandende sigaretten. Kon men vroegere jaren nog kans hebben dat dit zonder gevaar kon geschieden aan de zijde van het schip, die van den wind was afgekeerd, tegenwoordig is op de groote, hoge

schepen, die door hun snelle vaart een groote zuiging doen ontstaan aan de z.g. lijzijde, ook dit wegwerpen al even gevaarlijk als dit aan de loefzijde het geval is, omdat alle kans bestaat dat een dergelijke weggeworpen brandende sigaret of sigaar door een der vele openingen in het boord van het schip wordt aangezogen en op die wijze in het schip komend, brand kan veroorzaken.

Hetzelfde geldt voor het rooken in de hutten dat ondanks het strenge verbod, toch nog zoo menigmaal gebeurt en waarbij door het neerleggen van een half-opgerookte sigaret dikwijls begin van brand ontstaat.

Wij hebben gemeend op een en ander omstandig te moeten wijzen, omdat zoo vele lezers van het „Kol. Weekbl.” min of meer nauw betrokken zijn, of persoonlijk of via verwanten en kennissen bij den maildienst op onze overzeesche gewesten. Met voldoening zullen ook zij constateeren, dat de directies onzer Scheepvaartmaatschappijen ten deze zeer diligent zijn.

De cultures in den kleinen landbouw in Suriname.

De sinaasappelcultuur is volgens het oordeel van den deskundige op het gebied der vruchtenteelt in Suriname, den heer C. L. Tomson, loonend te maken en hij zegt, dat Suriname voor de teelt van sinaasappelen een geschikt land is en verder, in combinatie met den heer J. A. Liems, een ervaren planter, tevens landbouwleeraar, in het Indisch Genootschap op de vergadering van 17 December 1930, over de beteekenis van de vruchtenteelt in Suriname, dat men alvast kan aannemen, dat de kwaliteit der Surinaamsche sinaasappelen in de groote consumerende landen door daartoe bevoegden is en wordt erkend als zijnde van eerste gehalte en kwaliteit en voorts, dat de afzetmogelijkheden voor Surinaamsch fruit onbegrensd en verzekerd zijn.

In het Indisch Genootschap alwaar Dr. Van der Sleen zijne indrukken weergaf in eene lezing op 3 November 1932 over het land, na een verblijf van eenige maanden aldaar, heeft de heer Tomson niet nagelaten propaganda te maken voor deze cultuur door op de Bestuurstafel te plaatsen een schaal met eenige welverzorgde vruchten.

Dr. Van der Sleen heeft toen o.m. het navolgende gezegd:

„Den laatsten tijd doen allerlei plannen de ronde in de pers. Ik heb er veel van gehoord en gelezen, b.v. in Suriname kunnen goede Sinaasappelen worden gekweekt. Nederland voert jaarlijks 10 à 15 miljoen sinaasappelen in. Waarom kan Suriname die niet leveren?”

Suriname is ook een rijstland.

Laat Groninger boeren met een gezin uitkomen en zet ze achter den ploeg en Suriname zal groter steun worden voor het Moederland dan Nederlandsch Oost-Indië ooit is geweest.”

Dr. Van der Sleen heeft niets meer dan de waarheid gesproken.

Alleen wordt de kleine landbouw in Suriname tot dusver niet loonend uitgeoefend.

En de grootste oorzaak zit in het Marktwesen. Vooral is Paramaribo, de hoofdstad van het gebiedsdeel, de grootste consument. De kleine landbouwer moet in hoofdzaak zijn producten naar de stad vervoeren. Als dat vervoer per spoor moet gebeuren, dan trekt de kleine landbouwer al dadelijk aan 't kortste eind. Ook op de markt is de kleine landbouwer vaak overgeleverd aan opkoopters. Dat is wel is waar overal zoo en daar is niets aan te doen. Wanneer men nu echter vergelijkt den prijs dien de landbouwer maakt voor zijn product en den prijs dien de consument moet betalen aan opkoopters, dan ziet men dat de opkoopters bijna evenveel of nog meer winst maakt als de producent en dat mag niet.

Reorganisatie van het Marktwesen, dat erg primitief is, verdient dan ook ernstige overweging.

Behalve sinaasappelen kunnen andere vruchten ingevoerd worden, als de ananas, alamoen en manga's (ook genaamd manja's), die heel goed overkomen na een reis van 18 dagen.

De beste soort manga's, genaamd „de Cayenne”, die als regel nogal vrij groot boomrijp wordt, laat zich wel smaken. Daar is die soort te krijgen voor minder dan 3 cts per vrucht. Enkele weken geleden was het een Haagsch vruchtenhandelaar gelukt een partij van 80 uit Amsterdam te krijgen, die hij binnen twee dagen ad 50 cts verkocht. Wat was hij uitgelaten bij den verkoop over de kwaliteit van de vrucht!

De ananas is ook geschikt voor uitvoer, alleen is eene zorgvuldige verpakking vereischt. De heer A. H. Gonggrijp aldaar verbouwde eene soort van goede kwaliteit, die door zijne deskundige verpakking uitstekend overkomt.

De alamoen zou ook hier gewild zijn, vooral omdat de vrucht met suiker wordt gebruikt.

VEREENIGDE OCTROOBUREAUX
BEËDIGDE OCTROOIBEZORGERS
H. J. KOOY - Ir. H. J. J. WEURMAN
BEZUIDENHOUT 69 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 772080 772081 772082
AANVRAGEN VAN OCTROOIEN VOOR UITVINDINGEN EN DEPONEEREN VAN HANDELS- EN FABRIEKSMERKEN IN ALLE LANDEN. 5044

Voor den vreemdeling is het daarom onverklaarbaar, dat men aldaar zoo weinig belang stelt in een flinken goed verzorgden aanplant van deze vruchten. In hoofdzaak moet het liggen in de buitensporig hooge vrachtprijzen, waar alles over de zee aangevoerd moet worden.

Suriname is een rijstland, zegt Dr. van der Sleen.

De uitvoer van rijst in 1930 bedroeg 2264980 K.G., die eene waarde vertegenwoordigde van f 233983.

De productie kon zeker gesteld worden op minstens 15 miljoen K.G., want het grootste gedeelte blijft in het land voor eigen gebruik; de Aziaten gebruiken de rijst als hoofdvoedsel. Dat de landbouwers niet trachten de productie te vermeerderen zal zijn uit vrees, dat overproductie zal ontstaan en de prijs daardoor belangrijk verminderen.

In de laatste jaren werd van Bestuurszijde bevorderd de voorziening daarin van de zusterkolonie Curaçao.

Trots de slechte grondbewerking wordt tweemaal per jaar geoogst.

Langzamerhand dringt het door, vooral bij de Britsch-Indische Aziaten, dat grondbewerking noodig is, wil men flinke oogsten verwachten.

Zooals getuigd wordt door de bevoegden, gaat de landbouw met reuzen schreden vooruit in het Moederland.

Wanneer kan men dat voor het bij uitstek voor landbouw geschikt gebiedsdeel Suriname getuigen?

Moge die tijd niet lang meer voor ons liggen!

H. J. W.

Ontheffing van betaling van Nederlandsche belasting voor Indische gepensioneerden.

In het Koloniaal Weekblad No. 4 van 26 Januari j.l., plaatsten wij een artikeltje onder het hoofd „Tweemaal belasting betalen voor hetzelfde pensioen?” Wij maakten daarin melding van in voorbereiding zijnde maatregelen, die — als zij van kracht werden — dubbele belasting-betaling voor hetzelfde pensioen zouden voorkomen. Wij hadden deze mededeeling in positiever vorm kunnen doen, want de hierbedoelde maatregelen waren toen al niet meer in voorbereiding, maar reeds in werking getreden op 1 Januari 1933, zooals blijkt uit de Wet van 30 December 1932, Staatsblad No. 702 (van 10 Januari 1933). Daar het Nederlandsche Staatsblad niet tot onze geregelde lectuur behoort, was ons dit, tot ons leedwezen, ontgaan.

Zij, die een Indisch pensioen genieten, kunnen nu ontheffing vragen vóór 1 Augustus 1933 van de betaling van Nederlandsche Inkomstenbelasting.

De ontheffing loopt over de eerste vier maanden van 1933. Grondslag voor de ontheffing is de belasting, die over het tijdvak van aanslag zou zijn geheven, indien de belastingplichtige bij den aanvang van dat tijdvak over geen andere bron van inkomen dan het recht op het pensioen had beschikt. Is in het inkomen dus opgenomen een Indisch pensioen van b.v. f 2000.—, dan wordt een Nederlandsche inkomstenbelastingaanslag berekend alsof men niet meer dan f 2000.— inkomen had. Gaat het om een voljaarsaanslag, dan zal de ontheffing 4/12 bedragen van dit fictieve belastingbedrag. De ontheffing strekt zich niet uit over de gemeentefondsbelasting.

Korthedshalve spraken we van Indische pensioenen. Volledig moet dit heeten: periodieke uitkeeringen ten laste van de begroting van Ned-Indië of van een binnen Ned-Indië gelegen autonoom gebiedsdeel, dan wel uit een der voor de Ned. Indische landsdienaren en locale ambtenaren ingestelde pensioen- en weduwen- en weezenfondsen.

De aanvraag tot ontheffing moet schriftelijk geschieden aan den Nederlandschen Inspecteur der belastingen, die den Nederlandschen aanslag in de Inkomstenbelasting 1932—1933 vaststelde. Daarvoor kan gebruik gemaakt worden van het hierbij afgedrukt modelformulier, dat wij aantreffen bij het Februari-nummer 193 van „Bendor”, Orgaan van den Koninklijken Bond van gepensioneerde en eervol ontslagen militaire Officieren van Moederland en Koloniën en hunne Weduwen „Bendor”.

VERZOEK OM ONTHEFFING.

Ondergeteekende

*)

aangeslagen in de Rijks- en de Gemeentefondsbelasting van het jaar 1932—1933 Art. van het register Kohier der Gemeente

..... verzoekt beleeft ingevolge Art. II bis van de Wet van 30 Dec. 1932, Stbl. No. 702, houdende wijziging in de Inkomstenbelasting 1914, ontheffing op dien aanslag over de laatste vier maanden van het belastingjaar 1932—1933, aan-

gezien hij (zij) ingevoige Art. 2 sub. e. der Indische Ordonnantie op de Inkomstenbelasting 1932 voor zijn (haar) periodieke uitkeering ten laste der begroting van Nederlandsch-Indië (enz.) over die maanden aan laatstgenoemde belasting is onderworpen. Hij (zij) is voor deze periodieke uitkeering in de Nederlandsch—Indische Inkomstenbelasting aangeslagen naar een bedrag van f

..... den

Aan den Heer Inspecteur der Directe Belastingen (c.q. invullen:

..... de Afdeeling),

te

*) Alhier in te vullen het adres dat is aangegeven op het aanslagbiljet der Nederl. Inkomstenbelasting.

Studie-Commissie der Kon. Ver. „Oost en West”

Jaarverslag over 1932.

Aan het einde van het verslagjaar was de Commissie aldus samengesteld:

De heeren C. J. Feith, Voorzitter; Prof. Ir. J. Haringhuizen, Onder-Voorzitter; Dr. C. W. baron van Boetzelaer van Dubbeldam; O. M. Goedhart; Prof. Dr. J. C. van Eerde, Prof. Dr. C. C. Berg; Dr. H. H. Zeylstra Fzn. en W. Wilmink, Leden; W. Meijer, re. Gedelegeerde der Commissie en F. H. A. van der Brugh, Secretaris.

Gedurende den loop van het jaar traden uit de Commissie mevrouw E. van Deventer—Maas en de heeren Ir. J. Th. Gerlings en mr. A. M. Joekes, de beide eerstgenoemden wegens gevorderden leeftijd, de laatste wegens opheffing van het Max Havelaarfonds, waarvoor hij zitting had.

Vergaderingen werden gehouden op 6 Februari, 4 Juni en 1 October.

Hielden de besprekingen, in de vergaderingen gehouden, uiteraard verband met de taak der Commissie in algemeenen zin, t.w.: „de behartiging van de belangen van jongelieden, afkomstig uit de Nederlandsche Overzeesche Gewesten die ten behoeve van hunne opleiding in Nederland vertoeven”, het is eveneens evident dat een belangrijk deel der stof voor gedachtenwisseling geleverd werd door de gedetailleerde rapporten omtrent deze jongelieden, welke rapporten in elke vergadering uitgebracht werden door den ten Gedelegeerden der Commissie, de heer W. Meijer.

De Commissie mocht hare pogingen om een vertegenwoordiging te verkrijgen in Oost- en West-Indië, met gunstigen uitslag bekroond zien.

Had, voor wat Oost-Indië betreft, de Commissie gaarne gezien, dat tot vertegenwoordiger aldaar kon worden aangewezen Mr. Kluijver, de leider van het onder het Departement van Onderwijs en Eeredienst ressorteerende voorlichtingsbureau voor Studie-doel-einden, die zoo medewerkte om de werkwijze der Studie-Commissie in Indië bekend te maken, de Directeur van gemeld Departement kon zich daarmee niet vereenigen en zoo werd met instemming van dezen Departementschef tot onzen vertegenwoordiger benoemd de heer H. S. van der Kwast, oud-Directeur van de Holl.-Chineesche Kweekschool te Meester Cornelis, die belast is met het toezicht op de studeerende jongelieden te Batavia en op de Internaten.

Naar een van genoemden heer ontvangen mededeeling is dezen met ingang van 30 November 1932 eervol ontslag verleend uit 's Lands dienst, zoodat tot benoeming van een nieuwen vertegenwoordiger behoort te worden overgegaan.

In Suriname en Curaçao werden onderscheidenlijk de heeren R. D. Simons en H. J. A. Schroeder, beiden inspecteurs van het onderwijs in die gewesten, bereid bevonden de vertegenwoordiging der commissie op zich te nemen.

Een hoogst belangrijke aangelegenheid maakte een punt van beraadslaging uit in de laatstgehouden vergadering van 1 October 1932. De voorzitter deelde n.l. mede, dat het in de bedoeling ligt der Indische Regeering om met 1 Januari 1933 het Tehuis v. Ind. Studenten op te heffen en derhalve de exploitatie-kosten in te trekken. Daarmede ging gepaard een vermindering van het subsidie van f 9350, ten behoeve van de gedelegeerden der Studie-Commissie voor de verzorging der belangen van de onder hun toezicht gestelde jongelieden, tot f 7650.

Deze mededeelingen hadden tengevolge dat het Tehuis voor Ind. Studenten, waarin de heeren gedelegeerden dezer commissie bureau hielden en bij het eindigen van dit jaar nog houden, met 1 Oct. 11. gesloten en door den Minister van Koloniën een liquidatie-commissie benoemd werd tot verdere afwikkeling van zaken en tot het doen van eventueele voorstellen omtrent bestemming van huis en inboedel, van werkgelegenheid voor de gedelegeerden, enz. Deze commissie bestond uit de heer C. J. Feith, voorzitter der Studie-Commissie en van de Commissie van Beheer van genoemd Tehuis, F. H. A. van der Brugh, secretaris der Studie Commissie en W. Meijer, den directeur dier instelling.

In de laatste dagen van het verslagjaar deed de

Kleding Meubelen Tapijten enz.
In 12 MAANDEN zeer discrete behandeling
DE CENTRALE WAREN MAGAZIJNEN
N.Z. VOORBURG WAL 312 - AMSTERDAM
ROOS & VAN DER KOLK
GED. BURGWAL 45 DEN HAAG

5029

Abonneert U op:

en

Adverteert in:

Het Katholieke Dagblad van den Haag en Omstreken

DE RESIDENTIEBODE

TORENSTRAAT 27 — DEN HAAG

Telefoon 116120

5394

Een boterham met

HENSING'S ROOMBOTER

is een ware lekkernij.

Belegt ze nu nog met

5327

HENSING'S KAAS

of

FIJNE VLEESCHWAREN

en U hebt het toppunt van smakelijkheid.

M. HENSING, Van Hoytemastraat 113. Telefoon 775284.

Dit handelsmerk

garandeert kwaliteit

Gratis door Nederland

Reizen onze 5 ponds Pakketten Prima Gemeleerde

Indische Thee

Want zij worden franco toegezonden

Prijzen per pond: f 1.20 tot f 1.80

Vraagt monsters bij: 5280

Producten Detailhandel „Harav” VOORBURG

Broekslootkade 3 — Telef. 771772

Passage 82 - PATO-W.S.M.

Tel. 115384

Tel. 396033

5292

Luxe Touring-Cars voor elk gewenscht gezelschap

Een echt Engelsche

Afternoon Tea

schenken wij in een interessant rustig antiek milieu.

The Antique Tearoom, 117 Noordeinde

Telefoon 114066 Den Haag 5334

LEDEN VAN OOST EN WEST! UW AANGEWEEZEN ADRES IS:

Electrische Wasch- en Strijkinrichting E. DE KONING

FLORIS HEERMALESTRAAT 22

— UTRECHT

Postrekening 111296

5272

UITZENDING VAN DINERS

L. S. Stelt U prijs op een goed bereid diner? Bestelt Uw maaltijden dan bij: 5297

FIRMA H. J. LOS Telefoon 556389 b. g. g. 555345

waar alles met eerste klas ingrediënten wordt bereid.

— Berkenboschblokstraat 2, Scheveningen —

Vluggende bediening. Concurrerende prijzen.

**VOORLICHTING en BIJSTAND in ALLE
FISCALE AANGELEGENHEDEN**

J. A. MONOD DE FROIDEVILLE
BELASTINGADVISEUR 5615

Ook Indische Inkomsten- en Vermogensbelasting
van 9-12 en 2-5 uur
te 'S-GRAVENHAGE, Jullana van
Stolberglaan 125 — Telefoon 770471 —

liquidatie-commissie aan den Min. v. Kol. het voorstel het Tehuis voor den prijs van f1800 's jaars te verhuren aan den daarvoor gegadigde, aangezien zich geen aanbod tot koop van het onderwerpelijk pand had voorgedaan en tevens voor de behoorlijke uitoefening van de aan de gedelegeerden der Studie-Commissie opgedragen taak, aan de Vereeniging Oost en West voor het jaar 1933 een subsidie te verleen van f900, voor welke som de huurder van het Tehuis genegen is de vertrekken te verhuren welke thans bij de gedelegeerden in gebruik zijn.

De Minister van Kol. heeft zich hiermede kunnen vereenigen, zoodat voor het jaar 1933 de huisvesting der gedelegeerden verzekerd is.

Ten einde aan de werkwijze der Studie-Commissie meerdere bekendheid te geven werd ook in dit verslagjaar daarvan aan de Europeesche, de Inheemsche en de Chineesche dagbladen en periodieken in Oost- en West-Indië omstandig mededeeling gedaan, waarbij in het bijzonder de aandacht werd gevestigd op de geldelijke gevolgen verbonden aan het voortzetten der studie hier te lande.

Aan het slot van dit jaarverslag mag een woord van lof voor de wijze waarop de heer Meijer met zijn mede-gedelegeerden, de heeren Hoekstra en Rosier, hun taak verrichten, zeker niet ontbreken.

De Voorzitter,
C. J. FEITH.
De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Van Week tot Week.

Van Vrijdag 3 tot Donderdag 9 Februari.

Een lichte bom, die helaas 22 doden en 23 gewonden eischte, maakte op slag een einde aan de munitie op H. M. Zeven Provinciën en aan het zielig beschamende schouwspel van een Commandant en een deel van zijn staf, die, op door de munitie voorgeschreven afstand, hun schip „volgden“.

Bij Gbsl. is bepaald dat 24 April 1933, den geboortedag van Willem den Zwijger, zal worden beschouwd als nationale feestdag.

Op 4 dezer heeft de G. G. een buitengewone vergadering van den R. v. I. voorgezeten, ter bespreking van de „wilde“ scholen.

De heeren dr. Meyer Ranneft, mr. Hart, De Hoog, H. H. Kan, Kasimo en Sosrohadikeoesoema hebben een initiatiefvoorstel ingediend, tot wijziging van de positierегeling van den Volksraad, met ingang van 16 Mei 1933, beoogend het daggeld van f30 te vervangen door een jaargeld van f2000, waarvan f1000 wordt afgetrokken voor elke eerste en tweede gewone zitting, waarin de leden niet op meer dan acht, resp. vier vergaderingen aanwezig zijn geweest. Dit jaargeld zal bij achteruitbetaling worden uitgekeerd. In de M. v. T. wordt opgemerkt, dat hierdoor f26.000 wordt bespaard boven de reeds door de korting van 17% verkregen besparing van f29.000. Met verdergaande bezuiniging dient te worden gewacht tot 1934, als zal worden beslist over vermindering van het ledental van het Col. v. Ged.

Naar men verneemt is een wetsontwerp tot korting op de Indische pensioenen voorloopig niet te verwachten.

Het heet dat de volgende maand een wetsontwerp inzake belasting op luxe-artikelen bij de regering zal worden ingediend, waarbij het luxe-criterium op vrijwel alle import-consumptie-artikelen zal worden toegepast.

Inzake de conversie van de Indische leeningen verluidd het dat de minister van financiën hiertegen eenige bezwaren heeft, terwijl het departement van koloniën alsnog voor conversie ijvert, zoodat in Indië op conversie nog eenigszins wordt gerekend.

Sinds 1919 is in 's Lands Kas en die van de Javasche Bank f110.000.000 uit het verkeer teruggevloeid, waarvan een niet onbelangrijk deel bestond uit door de Inheemsche bevolking opgepotte zilveren teekenmunt.

Dit schijnen wel de reserven te zijn die helaas worden aangesproken.

Het Centr. Kant. v. d. Statistiek publiceerde omtrent den in- en uitvoer der Buitengewesten: In December 1932 bedroeg de invoer 62.300 tons ter waarde van f9.600.000 (v. j. 68.100 tons ter waarde van f16.400.000 en de uitvoer 461.400 tons ter waarde van f23.800.000 (v. j. 401.700 tons ter waarde van f30.800.000).

Het officieel verslag over den voedseltoestand over November meldt, dat deze gunstig bleef. De bevolking was zeer actief bij het in den grond brengen van den nieuwen aanplant.

Eind December waren bij de arbeidsbeurzen als werkzoekenden ingeschreven 3.095 Europeanen, 9.018 Inlanders en 743 Chineezzen.

De agitatie na de arrestatie van Dekom is aanvanke-lijk geluwd. Het meerendeel der immigranten is naar de plantages teruggekeerd.

Vrijdag en Zaterdag werd echter nieuwe onrust geconstateerd.

Er hadden volksoploopen plaats. Men eischte de invrijheidstelling van Dekom.

Het slot was twee doden en een drietal gewonden. De ophitsers kunnen dus tevreden zijn over de bereikte resultaten. Of de Regeering zulks ook zal zijn over haar toelating van den stokebrand mag betwijfeld worden.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Maskers.

Hadden wij 't verleden week hier over de zich ook in Nederland ontwikkelende danskunst en wezen wij in dit verband op de reeds sinds eeuwen bestaande, hoogste kunst-uiting op dit gebied aan de hoven in de Vorstenlanden van Java, thans willen wij, naar aanleiding van een tentoonstelling, in Lange Voorhout 58 te 's-Gravenhage, van maskers, ontworpen en vervaardigd door *Hein von Essen*, de aandacht vestigen op den grooten invloed, welke het masker, juist in samenwerking met den dans, op de toekomstige tooneel-ontwikkeling zal kunnen hebben.

Er zijn verschillende soorten van maskers. Behalve het maskerade-masker, dat gewoonlijk niets met kunst te maken heeft, bestaat er een groot onderscheid tusschen het door een kunstenaar gebeeldhouwde muurmasker, dat onbeweegbaar, om zijn schoonheid bewonderd wordt en het speel- of dansmasker, dat eerst in beweeglijken toestand zijn grootste kunstwaarde toont.

Een langs den wand tentoonstellen dezer laatste soort maskers, is dan ook geheel in tegenspraak met hun wezen, zij komen pas tot hun recht, als zij door de hun passende bewegings-kunstenaars gedragen, en dus ieder naar hun aard, bewogen worden, om zoodoende een eigen magisch leven te krijgen.

Dit magische element is, ook in het Oosten, o.a. bij Javanen en Japanners, en, op niet minder intuïtieve wijze, bij de natuurvolkeren, juist de kracht en de schoonheid van het masker.

Op den eersten Februari is door het echtpaar Dini en Hein von Essen in den Koninklijken Schouwburg te 's-Gravenhage voor het eerst hier een Dans-maskerspel opgevoerd.

In het tekstboek is de symbolische inhoud daarvan als volgt weergegeven:

„In het midden van den achterwand hangt het Masker van de Hetaere. De Jonge Vrouw komt op en danst licht en onbevangen, tot zij voor het getooide masker komt en dit aanschouwt. Zij danst opnieuw en ziet opnieuw het masker, waarvan zij thans den tooi reeds begeert. Bij den derden aanblik staakt zij haar dans en wordt door de magie van het masker geheel ingenomen. De sfeer verdonkert en als het weer licht wordt heeft de Jonge Vrouw het Hetaere-masker en daarmede haar noodlot aangenomen.

Zij danst opnieuw, maar naar den donkeren drang van het bloed, verlokkelijk en verleidend. De Jongeling ziet haar en volgt. Zij dansen samen. De Drift mengt zich in hun dans en, als het Beest verschijnt en de Jonge Vrouw tot zich trekt, jaagt de Drift den Jongeling op, die terugkeert als de Dwaas, om 's levens-carnaval op te roepen. Nu komen de gestalten op van den Vetten Genieter, de Stompe Dom-

Nagekomen Berichten.

Bij het ter perse gaan van dit nummer van ons orgaan bereikt ons het bericht, dat op 15 Februari 1933 een vergadering te Leeuwarden zal plaats hebben tot oprichting van een Afdeling „Leeuwarden en omgeving“ van onze Vereeniging.

Het Dagelijksch Bestuur.

heid, den Clown, de Duivelsche Boosaardigheid en den Ouden Sater met den éenen tand, Pierrots, Pierrettes, Balletteuses en Vlinderende Vrouwjes. Het feest wordt wilder. Hetaere, Dwaas, Drift, Beest en heel de cirkelende carnavals-optocht kolken in een roes. Tot de laatste carnavals-gast zijn schrik verspreidt en zijn ge-laet onthult: De Dood. Het carnaval verstart en wijkt. De Hetaere blijft met den Dood alleen en weet de leegte...

In de plaats van den Dood is nu de Angst getreden.

Rondom de inéén gezonken gestalte van de Hetaere doemen kwellende verbeeldingen. Spookachtige gestalten, vormen van Dreiging, Wanhoop, Ellende en Bederf, willen de Hetaere overweldigen. Maar zij kan zich opheffen en vindt de innerlijke kracht deze te overwinnen.

Ontdaan van haar tooisel, aanvaardt zij dan haar verderen levensweg, waarop zij de groepen ontmoet van lijden en beproeving, onder welke zij de tragische figuren onderkent van het Verloren Meisje-van-vreugde en de Lijdende Oude Vrouw. Zij aanschouwt het Aardsche Leed.

Maar 't hunkerende zoeken neemt gestalte aan. Zij ziet den Zoeker en eindelijk voert de Innerlijke Bezinner haar voor de Moedergestalte, tegenover wie zij het Hetaere-masker weer aflegt en daarmede den magischen cirkel van haar maskerdroom sluit."

Waren maar alle dansers, die deze schoone symboliek vertolkten, als bewegings-kunstenaars voor hun taak berekend geweest, welk een prachtig, veelbelovend, geheel had het kunnen zijn! Toch moet de poging daartoe ten eerste geroemd en aange-moedigd worden.

H(enri) B(orel) schrijft over deze uitvoering in „Het Vaderland“ o.m.:

„Laat ik allereerst mijn onverdeelde bewondering uitdrukken voor de magnifieke maskers. Hein von Essen heeft zich hier een groot kunstenaar getoond. Behalve in het Oosten heb ik nog niet zulke expressieve, neen, dit woord is nog te zwak, zulke magische maskers gezien. Met zulke maskers is een grandioos maskerspel op te voeren... als men bij elk masker den speler of de speelster heeft, die er het magische contact mede krijgt en er geheel door „bezeten“ is. Dini von Essen werkt echter hoofdzakelijk met amateurs en amatrices en met een zeer klein aantal vak-dansers, die het echter nog niet tot de hier vereischte magische kunsthoogte hebben gebracht, die wél het magische masker dragen maar (nog) niet het magische gebaar en de magische beweging machtig zijn. Geef het echtpaar Von Essen eens het hier noodige kunstenaarsmateriaal — zooiets als b.v. dat van het ballet Jooss — en ge zult eens zien hoeveel prachtigs hiervan zou komen.

Om boven aangegeven redenen waren die momenten in dit maskerspel het beste, waarbij zoo weinig mogelijk bewogen wordt. Een aangrijpend moment was bijvoorbeeld het stilstaan van den Dood tegenover de geknielde Hetaere. Hier werd het doodstil in de zaal.

Als poging tot Dansmaskerspel was deze avond zeker reeds een succes, maar veel meer wat de magnifieke maskers, dan wat het spel aangaat. Men weet nu echter wat met zulke maskers te bereiken zou zijn, als het magische contact er van met de spelers er was."

En terecht besluit hij:

„Wat heeft Dini von Essen, bewust of onbewust, veel van de Javaansche danskunst, voor zoover het arm- en handbewegingen aangaat, overgenomen, maar het wel gracieuze, liefelijke, doch weinig expressieve gehuppel behoort daar niet bij."

Naar wij hopen, zal dit hoogst-interessante spel

REISBUREAU LISSONE N.V.
AMSTERDAM

Leidschestr. 5 — Dam 10

BOEKT UW SCHEEPSPASSAGES NEDERLAND-INDIË
PER HOLLANDSCHE OF BUITENLANDSCHE LIJNEN

Programma's WINTERSPORT gratis op aanvraag

REISBUREAU LINDEMAN N.V.
DEN HAAG

Groenmarkt 22 en bijkantoren

5033

spoedig nog eens opgevoerd worden en dan meer belangstellenden trekken.

De thans gehouden tentoonstelling der maskers, welke tot 17 dezer geopend blijft en waarbij de maker j.l. Woensdag-avond een zeer onderhoudende uitlegging en demonstratie gaf, de eerste ook in de dagbladen verkort weergegeven, zullen zeker de algemeene belangstelling, die ze verdienen, opwekken.

Spreker had zijn onderwerp genoemd: „Waarom en hoe ik maskers maak”.

Hij begon ook met te zeggen, dat het tentoonstellen van speel- en dans-maskers eigenlijk tegenstrijdig is met het wezen-zelf dezer maskers, omdat zij niet aan den wand, maar eerst in volle beweging hun functie vervullen en bij die beweging voorts nog de hun toekomstige, juiste gestalte en sfeer vereischen.

Toch kon spreker het zich begrijpen, dat hem van verschillende kanten gevraagd was een expositie te houden. De mensch is nieuwsgierig en wil de dingen ook van nabij zien naar de materie en de techniek.

Het antwoord op de vraag, waarom spreker maskers maakte, is, zeide hij, voor hem al heel eenvoudig te geven:

„Hij kan en kon het niet laten. Van de jeugd af, is hem de belangstelling voor het gelaat echter het gelaat eigen geweest. Het masker is te begrijpen, als een ontmaskering van het menselijke wezen, omdat het verholde synthetisch openbaar wordt gemaakt.”

Maar niet alleen daarom maakte Von Essen zijn maskers. Hij heeft de vaste overtuiging, dat het masker een toekomst heeft en een groote functie zal kunnen vervullen en naast het gewone tooneel de mogelijkheid voor een nieuwe en grootsche uitdrukkingskunst zal kunnen brengen.

Dit zijn wij volkomen met hem eens, alleen deelen wij zijn inzicht niet, dat: „geen persoonlijk aangezicht de hevigheid van het waarachtig masker kan evenaren, omdat in het vleesch de lach nooit alleen lach, de grijns nooit enkel grijns kan zijn, doordat in het gelaat ten allen tijde de lijnen van al het doorleefde geteekend blijven.”

O.i. moet een groot kunstenaar-acteur volkomen in staat zijn — desnoods met behulp van grime — de persoonlijkheid weer te geven, in het tooneelstuk bedoeld, waarbij de daarmee tegenstrijdige lijnen van het eigen gelaat geheel te niet worden gedaan, dan maakt het bewegend geheel, niet alleen door het daarbijgesproken woord, stellig nog meer indruk, dan het bewogen masker. De drift en de Moederliefde leken ons dan ook door de betreffende maskers het minst echt weergegeven en spreken, zelfs onder het meest artistieke masker, zou toch zeker belachelijk klinken. Daarentegen kan een symbolisch gewijde dans, zonder maskers, waarbij echter het menselijk gelaat in extase is, den allerdiepsten indruk maken.

Daarom zal, o.i., het masker, beperkt blijvende tot den symbolischen dans, gelijk ook in het Oosten het geval is, — zij 't dan naar moderne opvattingen gewijzigd — zeker een groote toekomst hebben.

Wij eindigen hier met de woorden aan te halen van den schilder-schrijver Th. B. van Lelyveld, die tot besluit van zijn standaardwerk over „De Javaansche Danskunst”, opmerkte:

„Moge de Javaansche danskunst, waaruit de wierook geurt, omdat zij het hoogste, namelijk een universeele, een haast abstracte en absolute kunst weet te geven, voort blijven leven, als een machtig cultureel voorbeeld, als een schoon principe en als een bron van de zuiverste leering, hoe bewegingen van het lichaam, in vergeestelijkte en betekenende lijnconstructies, samen met muziek, vloeden kunnen tot een harmonische eenheid, tot één rhythmisch en wijdingschenkende kunst, die niet alleen spreekt tot het oog, maar ook tot den geest, en vooral tot het hart.”

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Een Fransche lezing over Michiel de Ruyter.

Commandant Bartes van den opleidings-kruiser „Jeanne d'Arc” had de goede gedachte om voor de leden van de *Alliance Française* te Batavia een gedocumenteerde causerie te houden over een van Nederland's grootste figuren, admiraal Michiel Adriaanszoon de Ruyter (*Soer. Hbl.* 7/1, 2de bl.). Spreker bracht naar voren, dat het niet zijn bedoeling was, den toehoorders kennis van de Vaderlandsche Geschiedenis bij te brengen, doch dat hij eer wilde bewijzen aan den grooten Hollander, De Ruyter. Tevens memoreerde commandant Bartes dat in 1640 een Fransch schip de „Couronne” in Bretagne gebouwd werd door Hollandsche werklieden naar tekening van Jacques Morieu. Dit schip werd als een proto-type beschouwd en verwierf even veel ruchtbaarheid als twee eeuwen later de „Gloire” van Dupuy de Dome, voorganger van de gepantserde gevechtskruisers en de „Dreadnought” van de Engelschen in 1908. Zeer veel Engelschen kwamen het schip bewonderen. *De Ruyter vestigde den roem van het Hollandsche volk op zeevaartkundig gebied.* Tegen de Franschen, Engelschen en Spanjaarden heeft hij gevochten, met bezielende kracht, trouw aan zijn woord, hij wist van geen wijken. De Ruyter had slechts één hoofdprincipe: *dienen, zijn plicht vervullen.* Hij „diende”, toen hij een zeer ondergeschikten post bekleedde, hij „diende”, toen hij het bevel voerde over koopvaardij- en gevechts-schepen, hij „diende”, op den hoogsten post, waartoe hij geroepen werd. En al moge de zeevaartkunde op ander, hooger peil zijn gekomen, techniek en uitrusting superieur zijn aan die van eeuwen terug, *laten wij hoog houden dat principe van De Ruyter „Dienen”.* Commandant Bartes memoreerde met trots, dat er vier naties zijn, die een eeuwen-oude geschiedenis op zeevaartkundig gebied hebben: *Engeland, Spanje, Holland en Frankrijk* en het was spreker een bijzonder genoegen, *namens de geheele Fransche Marine* eer te kunnen bewijzen aan den grooten Hollander.

De voorzitter van de *Alliance Française*, Mr. H. M. Planten, dankte den commandant voor de ontvangst, den geachten spreker voor zijn interessante lezing, waarmede hij ten volle bewezen had, de zichzelf gegeven qualificatie van „bescheiden spreker” onwaardig te zijn. Spr. constateerde, dat de eerste lezing van de *Alliance Française* gehouden was op Fransch terrein.

Nieuwjaarswoord van den Landvoogd.

Z. Exc. de Gouverneur-Generaal, Jhr. Mr. B. C. de Jonge, heeft Zaterdagavond, 31 December, voor de radio eene redevoering gehouden ter gelegenheid van de jaarwisseling (*De Loc.* 5/1) Z. Exc. sprak o.m. als volgt: Zeg niet, dat er van geen gedachtenwisseling sprake is, daar ik alleen praat. Uwe stemmen hoor ik dagelijks. Zij bereiken mij in de talrijke verzoeken, die ik ontvang, in de pers, in de talrijke openbare vergaderingen, in de Volksraadsdebatten. Die stemmen zijn luid genoeg en niet altijd aangenaam of welwillend. Laat ik dan beginnen met mijnerzijds te zeggen, dat ik dit volkomen begrijp. De toestand wordt moeilijker en moeilijker en als gevolg daarvan worden de noodzakelijke maatregelen ingrijpend en harder. Het ergste daarbij is, dat verbetering van den toestand wederom verder af schijnt dan eenigen tijd geleden. Een paar maanden terug waren verschillende teekenen van opleving merkbaar, maar sindsdien schijnt alles op de wereld weer te hokken. Ik ga er thans niet dieper op in en bepaal mij er toe U alleen te vragen te willen inzien en erkennen, dat wij hier met feiten te doen hebben, welke ontsnappen aan den invloed van wien ook hier te lande, en tevens dat die feiten den toestand ook in Indië beheerschen, omdat nu eenmaal Indië een stuk wereld is en geen geïsoleerde positie kan en mag innemen. Het behoeft geen betoog, dat wij daarvan de gevolgen ondervinden en de genoemde feiten hebben dan ook niet nagelaten hier te lande andere feiten in het leven te roepen, waarvan ik thans alleen dit ééne wil noemen, n.l. dat de Landsinkomsten op de huidige basis niet meer bedragen dan ongeveer

de helft van die in het jaar 1929. Hij, die klaagt over salariskorting van 17 % — maar laat ik eerst nadrukkelijk verklaren, dat ik haar geenszins gering acht en zeker niet lichtvaardig aan haar heb medegewerkt, maar dan ook vraag ik: — hebt ge U wel eens reken-schap gegeven van wat deze korting van 50 % beteekent in een huishouding als die van het Land, dat ook van zijn inkomen moet leven en op zeer zware vaste lasten zit, waaraan niet valt te tornen? De Regeering steunt in Indië niet op een partij of bevriende partijpers. Niemand behoeft eenige verantwoordelijkheid voor den gang van zaken mee te dragen. Ieder kan zich de weelde veroorloven op elk oogenblik onder alle omstandigheden, zelfs de moeilijkste, zich tegenover de Regeering te plaatsen, samenwerking te weigeren en de vervulling van haar taak, ook als die zeer zwaar is, nog zwaarder te maken. Het wordt dan wel zeer aantrekkelijk de regeering alleen te laten staan. Het ligt immers zoo voor de hand, dat wij allereerst oog hebben voor al die bijzondere belangen, waarvoor we steeds opkwamen en die ons zoo ter harte gaan. Men wenscht te strijden voor zijn ras, groep, vakvereniging, bond; men hecht aan een bepaald soort onderwijs, aan kunst of wetenschap; men streeft naar bevordering van zending en ontwikkeling van eeredienst; of wel men wijdt zijn krachten aan den bloei en groei van landbouw, nijverheid of handel. En bovenal willen we zorgen en behooren we te zorgen voor onze meer persoonlijke belangen: die van onze familie, onze kinderen, onszelf. Al deze belangen wenscht men vóór alles veilig te stellen en wanneer zij worden aangetast, verzet men zich. Maar bereikt ge daarmee Uw doel? Ik waag dat te betwijfelen. Nimmer mag uit het oog verloren worden dat het Land bijeengehouden moet kunnen worden, zijn normale functies moet blijven vervullen, moet kunnen leven, wil er sprake van zijn, dat de bijzondere belangen van de leden daarvan behartiging kunnen vinden. Inderdaad, ge kunt de Regeering alleen laten staan, zelfs haar tegenwerken, haar verlammen en machteloos maken. Maar gij moogt dat niet doen, al ware het alleen uit welbegrepen eigen belang. Door Uw houding is reeds veel bereikt; aanpassing en sanering hebben reeds groote vorderingen gemaakt. Thans weten we hoe diep wij gevallen zijn en dat wij ons op een veel lager niveau zullen moeten instellen. Maar hoe dan ook, dat instellen kan dan toch worden ter hand genomen, en als het pijnlijke proces der aanpassing verlopen is, zal ook op dat lagere niveau weer plaats zijn voor blijdschap, tevredenheid en geluk.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (5/1, blz. 2 „De toespraak”), het *Soer. Hbl.* (2/1, 2de bl. „De Landvoogdelijke rede”, J. G. B.) en *De Sum. Post* (11/1 „De echo van Batavia”; 13/1 „Te luid alarm”).

Ontevredenheid over de salariskorting.

De I. S. D. P. in Indië zond den 5den Jan. het volgende telegram aan de S. D. A. P. in Nederland: „Vestigen aandacht groote onrust burgerlijke en militaire kringen benevens inheemsche beweging; twee onderwijzers preventief, meerdere onderofficieren gestraft”. N. h. i. van de *Java-Bode* (6/1 „Actie van socialisten en onderwijzers”) kan het geen kwaad dat de Indische Soc. democraten dit telegram naar Holland zonden. Men is daar wat meer kritisch aangelegd dan in Indië, en onderkent onmiddellijk de onwaarheid in dit telegram. Er heerscht geen „groote onrust”, zelfs geen „onrust”; er heerscht *ontevredenheid* over de salariskorting, en in kringen, welke der Regeering sinds lang vijandig waren, heerscht *verbittering*... zooals daar reeds langer dan een jaar heerscht. De salariskorting is onaangenaam, voor velen zeer zwaar, en het ligt voor de hand dat de ontevredenheid daarover groot is. Indien men echter in Indië een bericht lanceerde als naar Holland werd geseind, zou men, wegens het welbewust wekken van onrust, met den strafrechter in aanraking komen.

Naar aanleiding van het optreden der Justitie tegen de heeren Reens en Vrijburg, het straffen van bestuursleden van de vereeniging „Ons Aller Belang”, het optreden van de politie inzake het hanteeren van het vergaderrecht voor de Indonesische beweging o.a. op Sumatra's Westkust en Alor, de gevangenneming van het bestuur der P. N. I. te Soerabaja, zal de heer *De Dreu* op 17 Januari een interpellatie in den *Volksraad* houden. De *Java-Bode* (10/1 „Regeeringsoptreden opruiers”) constateert dat het den heer *De Dreu* allereerst te doen is, de Inlandsche bevolking te spannen voor zijn soc.-dem. wagentje; vandaar de combineering. Hij schijnt niet te weten dat *in tal van Inlandsche bladen met onverholen voldoening wordt gesproken van het optreden der Regeering*, waardoor blijk wordt gegeven dat zij al haar onderdanen denzelfden maatstaf aanlegt. Ieder weet hoe uiterst lankmoedig de Regeering optrad. De spanning kan slechts toenemen indien *sommige anti-gezags-elementen, dank zij hunne*

onschendbaarheid, gelegenheid krijgen zich in het openbaar te laten gaan tegen de Overheid die juist in dezen tijd zoo zware taak heeft. Het ware te wenschen dat de pers zich dan onthield van de verspreiding van propagandistische taal, bestemd voor buiten den Volksraad.

De Loc. schrijft over „Zeemansvreugd“ (5/1, blz. 3), „De stemming“ (blz. 15), „N. I. O. G.-leiders“ (blz. 29), „De 2de luitenant“ (blz. 31), „N. I. O. G.-arrestaties“ (9/1, blz. 3), „Kon. Paketv.-Mij.“ (blz. 3), „De geprikkelde stemming“ (blz. 8), „Weekberichten“ (blz. 15), „De ontstemming onder de ambtenaren“ (blz. 17), „Rond het N. I. O. G.-conflict“ (blz. 21), „Rechtszaak“ (blz. 30), „O. A. B. op audiëntie“ en „Tegen de nieuwe korting“ (blz. 32), het Soer. Hbl. over „Daad van Gezag“ (6/1, 2de bl.), „De troeven op tafel“ (7/1, 2de bl. J. G. B.) en „Narcotica“ (3/1, 2de bl. Dr. W. T.), de Java-Bode over „Marinepersoneel en de salariskorting“ en „Korting op de ambtenaren-salarissen“ (9/1), de Deli Crt. over „Waar-dig protest“ (13/1), De Sum. Post over „De Leger Commandant liet na...“ (9/1) en „Soldij en gagement“ (12/1).

Atjeh. Minangkabau.

Atjeh vraagt opnieuw de aandacht, al is het vooralsnog slechts in den beperkten kring der ingewijden. Vanuit Deli begint — volgens De Loc. (5/1, blz. 29 „Atjeh-woeling“, Z.) — de religieus-nationalistische propaganda Atjeh te filtreeren; de Minangkabauers, onrustzaaiers bij uitnemendheid, deden hierin weer „goed“ werk. Onlangs reisden een paar propagandisten van de P(ersatoean) M(oslem) I(ndonesia) van Deli naar Atjeh. Het waren hadji Sjoeb el Goetosi en Mansoer Datoed gelar Datoek Panglima Kajoe, die te Medan in vergaderingen optraden met felle redevoeringen; natuurlijk hadden zij de volle aandacht van het bestuur hoewel zij zich op Atjehsch grondgebied zeer rustig gedroegen. Zij kwamen, naar het heette, een bloedverwant te Oeleë Lheul opzoeken. Er traden in Deli nog enkele andere propagandisten van de P. M. I. op: Soetan S. Effendi, Abdoel Wahid en anderen. Een paar hunner hebben gestudeerd aan de Islamietische hoogeschool El Azhar, te Cairo. Onder hen bevond zich ook de op Java opgevoede Tjoet Seuman, een Atjeher van onaanzienlijke afkomst. Zij propageeren de leuze: „De Islam heersche over Indonesia! Door non-coöperatie naar de vrijheid van Indonesia“. Aldus wordt de Islam duidelijk gesteld tegenover het vreemde Gezag. In die tegenstelling staan wij als het Gezag, dat vijandig is aan den Islam; het is eene fanatieke menging van religie en nationalisme. Eene actie der P. M. I. in Atjeh is heel wat anders — en heel wat gevaarlijker — dan iets als de Achmadijah-beweging. Er sluimert in Atjeh nog immer eene stille hoop, eindelijk weer eens vrij te zijn van het juk van den gehaten kaphé (ongelooft) en het sterke religieuze gevoel plaatst dit nationalisme tegen een achtergrond, welke het bijzonder attractief maakt. Er behoeft niet zooveel te gebeuren om den Atjeher, een zeer emotioneel mensch, weer te brengen in een toestand van gevaarlijke opwindning. Zoodra hij twijfelt aan de kracht van ons bestuur, zullen oude illusies hem prikkelen, en het is dan ook volkomen begrijpelijk dat zoowel het civiel als het militair bestuur voorstanders zijn van de handhaving eener voldoende militaire macht. De Atjeher bukt alleen — maar dan ook alleen — voor geweld, voor macht. Reeds werden in Zuid-Atjeh een aantal comité's opgericht ter voorbereiding van de oprichting van P. M. I.-afdeelingen.

In de Java-Bode (10/1 „Situatie in Minangkabau“) vervolg Z. zijne beschouwingen over den algemeenen toestand in Minangkabau. Men dient onderscheid te maken tusschen religieuze en destructieve, of anti-gezagactie. Wanneer het gaat om actie in laatstbedoelden zin, heeft men vooral te denken aan de P. M. I. en de P. S. I. I., het waren de voormannen dezer organisatie die in het begin van December eene waarschuwing van het bestuur kregen. Vooral ten aanzien van „Mohamadyah“ en de genoemde Sjechs moet worden opgemerkt dat zij niet meedoen aan de actie, welke een spoedige vrijmaking van Indië van het Westersch Gezag beoogt. Wel spelen zij eene rol van betekenis in de actie der „wilde scholen“ en komen dus, wat dit betreft, wel op politiek terrein. Wat de „traditiegroep“ betreft, in wie de oude opvattingen nog voortleven, zij kan, als zij van zich af wil bijten, voor ons van veel betekenis zijn; het is een gelukkig symptoom dat zij dit nu en dan deed. Het blijft natuurlijk zaak dat de Regeering zich laat gelden op voor den Oosterling begrijpelijke wijze; eerst dan mag men rekenen op meer élan in de „traditie-groep“.

Wij vestigen de aandacht op De Loc. (9/1, blz. 21 „Twaalf P. N. I.-bestuursleden te Soerabaja gearresteerd“; blz. 5 „De rel. pol. actie ter S. W. K.“) en het Soer. Hbl. (5 en 6/1 „Noesa Kembangan“; 5/1, 3de bl. „Weigerachtige bevolking“, bij Magelang; 7/1, 3de bl. „De Philippijnen“).

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINCKSCHOOI“

1ste SWEELINCKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

6 jaar L.O. met Fransch en Handenarbeid. Opleiding voor H. B. S. enz.
4 jaar U. L. O. Opleiding Diploma A. en B.

De Directrice: Y. O. M. BRANDENBURG,
Leerares Paedagogiek M. O. A. en B.

5546

Uitgiften van onnoodige postwaarden.

J. C. S. oppert in het Soer. Hbl. (5/1, 3de bl.) de suggestie door het uitgeven van nieuwe postzegels bij alle mogelijke en onmogelijke gelegenheden, de positie der Staatsfinanciën wat te verbeteren. Het middel is — volgens de redactie — reeds in diverse landen ten uitvoer gebracht. Het resultaat was echter, dat die landen hogere onkosten kregen, door de kosten van het drukken en dat de verzamelaar, die eigenlijk het geld in het laatje moest brengen, zulke landen begon te boycotten, d. w. z. de zegels van die landen heelemaal niet meer kocht, daar het een onbegonnen en duur werkje is, de zegeluitgiften van die landen te verzamelen. De Internationale Bond van zegelhandelaren heeft dit aan de hand van bewijsmateriaal, bij verschillende, op zulk een wijze „gedupeerde“ landen, naar voren gebracht (b.v. Portugal, Spanje, Italië, Lithauen, enz.) en kant zich ten sterkste tegen uitgiften van nieuwe, onnoodige postwaarden; hij tracht, waar mogelijk, gedaan te krijgen, dat nieuwe uitgiften niet verschijnen, hiermede tevens voldoende aan het verzoek van zeer vele philatelisten. De meeste landen nemen zegels, welke een zeker aantal jaren in gebruik zijn geweest, uit koers en verwisselen die tegen nieuwe teekeningen en kleuren en zoo zijn ook in Ned.-Indië van 1 Januari 1933 af nieuwe postzegels in nieuwe teekening verschenen, welke plaats zullen maken voor de reeds lang in gebruik zijnde oude teekening. Wat het verkrijgbaar stellen van hooge waarden betreft, hier heeft de praktijk uitgewezen, dat postzegels van hooge waarde, door den verzamelaar in den regel niet verzameld worden, bewijze b.v. de luchtpostzegels van f 4½ en f 7½, welke bijna niet gekocht worden. Andere voorbeelden zijn de onverkooptbare hooge waarden der Engelsche Koloniën van £ 1-2-3-4-5 en hooger en de \$ 5. 10-25-50-100 zegels, welke, daar zij noch voor postalische noch voor philatelistische doeleinden gekocht worden, gebruikt worden als plakzegel. Dat er van de Leger des Heils-zegels zooveel gekocht worden, vindt zijn oorzaak in de groote propaganda, welke door het Leger zelf, hiervoor gemaakt wordt. Huis in huis uit, worden deze zegels door hen verkocht en daardoor is een verkoop bereikt, welke alleen door zulk een intensieve propaganda nooit bereikt is met de Jeugdzorg- en Wittekruis kolonie-zegels, welke geen andere vereeniging, laat staan het Gouvernement ooit bereiken kan.

De Britsch-Indische tarievenpolitiek.

Voor Ned.-Indië, dat zich beklagt over de hooge invoerrechten in Br.-Indië gesteld op Java-suiker, is het — meent het Soer. Hbl. (7/1, J. G. B.) — niet ondienstig te vernemen, dat de invoerrechten op Japansche katoenen goederen, welke voor den oorlog 3 % bedroegen, opgelopen zijn tot 50 %; op Britsche katoentjes is slechts 25 % gelegd. Ook hier zal blijken, dat protectie een twee-snijdend zwaard is. Al mogen de hooge rechten der Br.-Indische textiel-industrie ten goede komen, dan gaan beide voordeelen ten detrimente van de Indische bevolking, welke primitieve textiel-industrie onvoldoende is om het land voldoende te voorzien, zoodat de arme Indische bevolking wel degelijk een groot aandeel zal dragen in die verhoogde staatsinkomsten, omdat zij veel te veel betaalt voor haar kleedingstoffen. Wanneer nu nog Japan den aanval op zijn industrie beantwoordt met een verdedigingsmuur tegen de Indische ruw-stof, dan is het Br.-Indische boertje volmaakt geschoren. De heer Seitaro Kamisaka, secretaris van de Japan Cotton Spinners Association — aan wiens oordeel het bovenstaande werd ontleend — is van inzicht dat de inheemsche industrie in Br.-Indië niet door dien tariefmuur wordt bevorderd. De exorbitante rechten in Br.-Indië zijn in strijd met den letter en den geest van het Japansch-Indische handelsverdrag, zij zijn schadelijk voor den handel tusschen de twee landen, zij benadeelen den Br.-Indischen consument, en zij zullen toch de Indische textielnijverheid niet kunnen beschermen op den duur tegen de invasie van vreemde goederen, al verjagen zij momenteel dan de Japansche goederen van de Br.-Indische markt.

Met hetzelfde doel, als beoogd met de protectie maatregelen tegen vreemde textielgoederen, werd ook de muur tegen onze Ned.-Indische suiker opgericht en vermoedelijk met een beter resultaat voor de verdere toekomst. De groothandel in Britsch-Indië betaalt voor onze Java-suiker per zak: f 5.25 + f 11.38 invoerrechten + f 1,— vracht en kosten = f 17.63, terwijl de

consument nog heel wat meer moet betalen. In deze campagne malen 32 fabrieken in Br.-Indië, tegen 29 fabrieken in de vorige campagne. Het blijft de vraag of de passieve houding der Regeering in Ned.-Indië, met betrekking tot de wurgende tariefmuren, welke Ned.-Indië overal gaan omringen, niet omgezet dient te worden in een meer actieve.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Door bijzondere omstandigheden verschijnt deze rubriek deze week niet.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 27 van 31 December: Rubberproductiemogelijkheden. II. (Voornamelijk ontleend aan een antwoord van de AVROS aan een rubberadministrateur, die gevraagd heeft in hoeverre er gevaar kan bestaan dat oculatieaanplanten aanzienlijk meer voedingsstoffen aan den bodem onttrekken, dan bestaande zaailingen-aanplantingen). — Nog eens Pestbestrijding (een andere visie dan dr. P. Cool, die daarover te Garoet een lezing heeft gehouden, en wel van dr. Rinkes in zijn pas verschenen boek: Eenige oorzaken van den financieelen nood der Ned.-Ind. Regeering, enz., in het bijzonder het hoofdstuk Geldverspilling). — Het vervaardigen van electrisch isolatiemateriaal uit gutta-percha en of balata. (Een uitvinding van W. S. Smith, H. J. Garnett en J. N. Dean in Engeland, betreffende de verbetering van electrisch isolatiemateriaal voor de isolatie van onderzeetelegraaf en telefoongeleiders. Britsch octrooi 329.881, Fransch octr. 514.610). — A. H. Meijer verlaat Getas. (Zijn huldiging op 19 Dec.) — Vermoorde illusies. (Groentexport naar Singapore uit Malang. Het slot van het lied was, dat er geld moest worden bijgepast. De vervoers- en andere kosten zijn te groot).

Economisch Weekblad voor Ned.-Indië

No. 27 van 6 Januari: Het rapport van de bezuinigingscommissie voor de Gefedereerde Maleische Staten, door dr. J. W. de Stoppelaar. (Een bezuiniging van \$ 45.485.000 wordt voorgesteld). — De positie van den Europeeschen handel in de Minahassa. — De internationale tinrestrictie. Vervolg, door J. H. van Ketwich. (De wetenschap echter, zegt de schrijver, dat de wereldtinpositie thans wordt gecontroleerd door een comité, welker leden als vertrouwensmannen van hunne respectievelijke Regeeringen mogen worden beschouwd, heeft bij de Amerikaansche, Fransche en Duitsche tinconsumenten, waarvan ik er velen, grooten en kleinen, heb ontmoet, naar mijn meening een gerustheid gewekt welke hoogstwaarschijnlijk niet door vrijwillige productiebeperking zou zijn bereikt). — Arbeidsovereenkomsten van Inlanders en Vreemde Oosterlingen, door d. H.

Glasgow Weekly Herald

van 21 Januari bevat een artikel: A Day in Curaçao, dat de Gazette de Hollande van 3 Februari no. 3222 overneemt.

De Indische Cultures (Teysmannia)

No. 1 van 1 Januari: Over twee vijanden onzer Indische Lelie's door J. C. van den Meer Mohr. (De Brithys crini F = Glottula dominica Cram en de Calogramma festiva Don of calogrammarups). — De Javaansche Ploeg, door A. Mc Neill. (De schrijver is van meening, dat de Javaansche ploeg voor het doel, dat de Javaansche landbouwer ermee beoogt, n.l. het bewerken van den natten grond, te verkiezen boven de „Hindoestanploeg“). — Bestrijding van den witten rijstboorder. (Vervolg). — Het verbruik van Indische thee in Duitschland.

D. VAN DER LAAN 'S-GRAVENHAGE

**LOOD- EN ZINKWERKEN
SANITAIRE INSTALLATIES
ZEESTRAAT 94**

5128

— TELEFOON 180557 —

(In de eerste 9 maanden van 1932 kwamen uit Ned.-Indië 45,7 pct., uit Britsch-Indië 26,1 pct., uit Ceilon 19,3 pct. en uit China 7,9 pct.). — Synthetisch hout (scheikundigen kunnen thans uit zekere landbouwafvalproducten, volgens een door dr. O. R. Sweeney van het Iowa State College bij de American Chemical Society ingediend rapport, hout van iedere gewenschte hardheid te maken. Onder deze afvalproducten rekent men hoofdzakelijk maïs- en korenstengels, maïskolven zonder de korels, stroo, uitgeperst siekerriet en gebruikt zoethoutwortel. Maïzolith, het hardste der kunstmatige houtsoorten heeft een gemiddeld breekkrachtcoëfficiënt welke 2 maal zoo groot is als die van teakhout en bijna gelijk aan die van gewoon vloeijzer. Het kan voor een gemiddelden prijs van \$ 250 de ton worden vervaardigd.)

Java Gazette

Januari, no. 7: Governors-General of the Netherlands Indies (Jacques Specks 1629—1632). — The Mountain Resorts of Java, door Njonja Goenoeng.

De Indische Verlofganger

No. 27 van 3 Februari: Eerste toevlucht der „baren" bij hun aankomst in oud-Batavia, door C. Vis—Janssen van Rooy. II. (Thans is het huis van Levi aan de beurt, „vader Levi", restaurateur en tapper, die ook in scheepsvictualien deed en een wagenverhuurderij had). — Indisch Leven in de Residentie, door Melis Stoke. XXI. (Wegens vertrek naar Indië, staan er in de Haagsche kranten tal van misleidende advertenties die meubelen in massa aanbieden, een misbruik, waarin nog velen invliegen). — What 's a Name. (volgens het „Bat. Nbl." zou men van plan zijn de Krakatau na de reparatie te herdoopen in „Luctor et emergo").

Een snedig lezer geeft het blad echter den naam „Tangkoeban Prahoe" (= omgekeerde prauw) in overweging.

Volgens hem is voorts de oorzaak van het ongeval met het schip gelegen in een vergissing van den marconist. Toen het schip in nood verkeerde, seinde deze namelijk „Z.O.Z." in plaats van S.O.S..

Magdeburgische Zeitung

van 8 Januari: Der Luftschiffweg nach Sumatra, door Korvettenkapitein a.d. Beelitz. (Bespreeking van dr. Eckener's reis naar N.-I. Deze ideale vaart is op politieke grond op het oogenblik nog niet mogelijk. Hopen wir, — schrijft Beelitz — dass dies dr. Eckener trotz aller Zeitkrisen voll gelingt und dass während seiner Studien- und Vortragsreise vor allem das Luftschiff selbst durch neue erfolgreiche Fahrten die praktische Ausführbarkeit des aufgeworfenen Planes eindrucksvoll unterstreicht).

Onze Mail

no. 13 van 1 Februari: Naar de Vorstenlanden, door v. B. (Bandoeng—Djocja. Hindoebeelden-tempels. Een autoreisje. — Uit de West. (De Amigoe di Curaçao werd 1 Januari 1884 opgericht. Over een jaar viert zij een gouden jubileum). — Javanen in Zuid-Sumatra. (In het Decemernummer van „St. Claverbond" wijdde Pater F. Sträter S.J. een uitvoerig artikel aan de Javanen-kolonie van Zuid-Sumatra, die op verschillend terrein van aanzienlijke beteekenis zal worden.

De jongste Melania-aflevering deelt nu nog nader mee: „De kolonisatie van Zuid-Sumatra voor Javanen heeft reeds een grooten omvang genomen. In de Kampongsche Districten wonen thans ongeveer 80.000 Javanen, in de kolonisatie Gedong Tataan ongeveer 36.000, terwijl de nieuwe kolonisatie Sohadana aan 100.000 Javanen plaats biedt. „t Zijn voorttrekkers", schrijft de missionaris, aan wiens mededeelingen wij deze cijfers ontleenen, „mensen waar wat in zit. Zij zijn niet arm, eerder welgesteld. Binnen afzienbaren tijd zal Zuid-Sumatra een land worden, dat grotendeels door Javanen zal worden bevolkt").

Onze Stem

In no. 53 van 30 December treffen we een staat aan, waaruit de baten blijken voor de bevolking en het gouvernement uit de Java-suikerindustrie. De baten voor de bevolking waren voor het Euro-

peesche personeel onderscheidenlijk in de jaren 1929, 1930 en 1931: rond 38, 27,5 en bijna 26,5 miljoen. Voor de Inlandsche bevolking in die jaren onderscheidenlijk: 133, 129 en 114 miljoen. De bijdragen tot de landsmiddelen waren in de jaren 34,5, 25 en 21 miljoen, of alles tezamen in de genoemde jaren 205,5, 182 en 161 miljoen gulden.)

Onze Vloot

Februarinummer: De uitzending en uitrusting van 's Landsschepen naar de W.-I.-volksplantingen in verband met de overneming daarvan door den Staat bij de opheffing der W.-I.-Compagnie, einde 1791, door Wintgens (uit het Journaal door Kap. Joh. Theod. van Well gehouden, loopende van 24 Nov. 1791 tot en met 12 April 1792. Het waren de Alliantie, Dolphyn, de Pyl, de Brielle).

De Planter

van 30 December no. 521: Werkloosheidszorg. (De onrustbarende omvang welke de werkloosheid nu ook hier te lande heeft aangenomen en het feit dat de wijze van steunverleening over het algemeen nog niet anders dan het karakter van armenzorg blijft behouden waardoor de erbarmelijke structuur van dit maatschappelijk onrecht meer en meer geteekend wordt, heeft de Overheid er nu eindelijk toegedreven om naar maatregelen om te zien waarbij de steunverleening op betere sociale grondslagen kan worden gefundeerd.

Hiermede heeft de Regeering een begin gemaakt bij de formuleering van hare inzichten m.b.t. de stichting van een Suiker-crisisfonds.

Immers, in het ontwerp eener ordonnantie tot oprichting van de nieuwe Suiker-Verkoop-Organisatie werd een hoofdstuk opgenomen handelende over de stichting van een Suiker Crisisfonds).

De Rijkseenheid

No. 19 van 8 Febr.: Het kraakt. (De mouterij op de vloot in N.-I.) — „Haatzaaiende" onderwijzers in Indië. — In Memoriam Dr. H. D. Benjamins, door C. K. Kesler. — Fransch Venijn, door C. K. Elout. (Het werk Déposition de Blanc, door Jacques Vlot). — Indië in de knel, door Ganèsja. (Ondertusschen zien we de naaste toekomst voor de Hollanders in Indië, voor de duizenden ambtenaren, die door het Gouvernement ginds betaald moeten worden, voor de Indische schatkist, somber in. Alles hangt er maar van af, of op de markten in het Verre Oosten de producten der groote Indische cultures weer tegen winst verkocht zullen kunnen worden en daar ziet het er op het oogenblik nog niet erg naar uit. Voorloopig zal dus het moederland honderden miljoenen moeten betalen om de Indische zaken op gang te houden, waarbij de groote slokop de 160.000 ambtenaren zijn.)

De Stuw

No. 1 van 1 Januari: Oude suiker in nieuwe zakken. (Het ontwerp beoogende den verkoop van suiker in de eerste hand van 1 Januari 1933 af, bij uitsluiting opgedragen aan een vereeniging van suikerproducenten, de Nivas, welke statuten door de regeering zouden moeten worden goedgekeurd. De regeering zou op de handelingen dier vereeniging toezicht uitoefenen door twee commissarissen met een vetorecht. Het ontwerp werd 7 December ingediend; de volksraad kwam den 14den bijeen en handelde het den 23sten af). — De kasten in Zuid-Indië en de Zending, door N.

BOEKENSCHOUW.

Aanwinsten op ethnografisch en anthropologisch gebied van de afdeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut over 1932. Mededeeling no. XXXII. Afd. Volkenkunde no. 5. (Het zijn geenszins alle aanwinsten uit Ned.-Indië. Ook Suriname heeft zijn deel, ofschoon uit den aard niet zoo talrijk. Wij noemen schenkingen van mevr. Kommer—van der Geer, Th. C. G. Denz, mevr. Bruchiss, Afd. Handelsmuseum van het K. I., J. Verbrugge, mevr. Van Capelle. Van Curaçao zagen wij niets).

De verscheping van Sinaasappelen naar Nederland in 1932, door Gerald Stahel en J. A. Bange. Paramaribo, J. H. Oliviera. Mededeeling no. 115 van het Dep. Landbouwproefstation. Mart. Nijhoff.

Ethnologische economie en de studie van het economische leven der Inheemsche bevolking in het Oosten van den Indischen Archipel en Nederlandsch Nieuw Guinea, door N. W. Bruynis. (Proefschrift bij de bevordering tot doctor in de letteren en wijsbegeerte).

Zuid-Sumatra. Economisch overzicht van de gewesten Djambi, Palembang, de Lampongsche districten en Benkoelen, door J. W. J. Wellan. H. Veenman en Zn., Wageningen.

Catalogus No. 581, East Indian Archipelago. Mart. Nijhoff.

Christelijke actie op Bali. Verg. van 16 Dec. 1932 van het Indisch Genootschap.

De Reddingsboot. Mededeelingen van de Noord- en Zuid-Hollandsche Redding-Maatschappij. no. 35. Januari.

Suriname

Het Hof van Justitie.

Tot 1909 konden alleen zij tot lid van het Hof van Justitie worden benoemd, die, zooals Art. 7 van het bij K. B. van 4 Sept. 1868 no. 17 (G. B. no. 14) vastgesteld Reglement op de inrigting en de zamenstelling der regterlyke magt in de Kolonie Suriname luidt — men zie den geldenden tekst in het G. B. 1918 no. 41 — sedert ten minste drie jaren aan een Nederlandsche universiteit den graad van doctor in de rechtswetenschappen hadden behaald.

Bij K. B. van 19 Februari van 1909 werd aan dit artikel een nieuwe alinea toegevoegd, vaststellende, dat in bijzondere gevallen van de daarin genoemde eischen kan worden afgeweken. Deze aanvulling geschiedde om aan den zoon des lands praktizyn I. da Costa, Rechter in het Oostelijk Ommegaand Gerecht, een plaats in het hoogste rechtscollege te kunnen inruimen. Het K. B. der aanvulling werd 1 April 1909 afgekondigd, maar reeds op 12 Maart daarvoor ontving de gouverneur een telegrafisch bericht van de benoeming van Da Costa tot lid van het Hof. Deze benoeming was een unicum en wekte zoozeer de vreugde en dank der bevolking, dat zich op 15 Maart een deputatie uit de bevolking naar het gouvernementshuis begaf, bestaande uit de heeren F. C. Curiel, J. Heilbron, Ulrich, Kaersenhout en H. van Ommeren om den gouverneur te verzoeken aan H. M. de Koningin den dank van Suriname voor die benoeming over te brengen.

De benoeming was geschied met de overweging „dat de bijzondere bekwaamheid en de langdurige ervaring op het gebied der rechtspleging van den heer I. da Costa een bijzonder geval opleveren als in art. 7 bedoeld." In dat jaar was minister van koloniën A. W. F. Idenburg en gouverneur mr. D. Fock. De eerstgenoemde was gouverneur geweest vóór den heer Fock en beiden kenden den titularis persoonlijk, en naar gezegd werd, had de heer da Costa als voorzitter van de Koloniale Staten en als raadsman den toenmaligen gouverneur belangrijke diensten bewezen bij de totstandkoming van de Zondagsrustverordening.

Na 2 jaren werd het lid Da Costa zelfs, als jongste, voorzitter van het college dat hij van 1 Mei 1909 tot 1 Sept. 1920 heeft gediend, om door zijn schoonzoon mr. de Vries te worden opgevolgd.

Aan dien toestand van benoembaarheid van niet in Nederland gepromoveerde rechtsgeleerden is thans een einde gekomen en de loopbaan van Da Costa zal in Suriname's geschiedenis wel niet meer voorkomen.

Immers op 6 Dec. 1932 is het K. B. van 31 Oct. no. 45 afgekondigd (G. A. B. van 13 Dec. 1932 no. 103), waarbij het bovenaangehaalde artikel is gewijzigd zoodanig, dat de president en de procureur generaal bij het hof van justitie sedert ten minste vijf jaren aan een Rijks- of daarmede gelijkgestelde Nederlandsche Universiteit moeten hebben verkregeen: hetzij den graad van doctor in de rechtswetenschap hetzij den graad van doctor in de rechtsgelerdheid of de hoedanigheid van meester in de rechten mits deze graad of deze hoedanigheid verworven is op grond van het afleggen van een examen of in het Nederlandsch burgerlijk- en handelsrecht, staatsrecht en strafrecht, of in het Nederlandsch-Indisch recht. Bij de leden en den advocaat generaal, alsmede den kantonrechter van Paramaribo is die tijdsduur op drie jaren gesteld.

Tevens lezen wij, dat het ambt van landspraktizijn in Suriname is opgeheven.

Zijn Surinamers lui? Een onverdiend brevet.

Een lezer schrijft aan de West dat hij een schrift van een leerling der 4de klasse van de „St. Margarethaschool" (een R.-K. Muloschool) doorbladerend onder het hoofd: Geschiedenis, eenige vragen en antwoorden tegenkwam, die uit het hoofd geleerd moesten worden. Zoo las hij:

„Wie kwamen in 1630 in Suriname?

In 1630 kwamen de Hollanders hier.

Hoe zijn de Surinamers?

De Surinamers zijn lui en sparen niet. Zij leven maar van den eenen dag op den anderen".

Hoe het betrokken schoolbestuur een dergelijke onjuiste voorstelling, welke niet gecontroleerd is, door de inheemsche bevolking kan doen leeren en behalve dat ze geschiedkundig onjuist is, een onverdiende blaam op de inheemsche bevolking legt, is wel onverklaarbaar. Gelukkig heeft men, na de aandachtvestiging, de

vreemde les in de schriften der leerlingen geschrapt. Maar heeft zij niet reeds kwaad gesticht? Het R. K. Nieuwsblad de Surinamer gaf toe dat de zinsnede niet bijster gelukkig (!) was en ook reeds van andere zijde de aandacht er op gevestigd was. De formulering werd aan Thomsons Surinaamsche geschiedenis toegeschreven.

Suriname's oudste krant overleden.

Op 1 Juni 1932 bestond Suriname's oudste krant *Makzjen vo Kristensoema Zieli* (Magazijn voor de zielen van Christenmenschen) 80 jaar. Het is een Christelijk maandbladje, dat de Herrnhutters in het Negerengelsch uitgaven. In December is nu het laatste nummer verschenen. Alleen zal er nog een korte afscheidsgroet verschijnen, maakt de voorzitter van het Kerkbestuur der Broedergemeente bekend.

De oorzaak is geldelijke achteruitgang; het aantal lezers was gering, het aantal betalende abonneés nog kleiner en de tekorten werden ieder jaar grooter. In vroeger jaren, toen het Nederlandsch nog niet zoo doorgedrongen was bij de gemeentelieden, heeft het blad in de volkstaal zeker in een behoefte voorzien. Thans werd het in hoofdzaak alleen in de districten en het Boschland verspreid. In zekeren zin teekent dus de dood van het Negerengelsch blad een vooruitgang van 't Nederlandsch, dat nu zoo algemeen bekend is, dat ieder gemeentelid zich kan abonneren op De Herrnhutter, dat zijn 25sten jaargang is ingetreden. Wij herinneren ons op de tentoonstelling Boek en Krant op de Ind. Tentoonstelling een exemplaar van dit oude blaadje te hebben gezien. Het voornemen bestaat thans een politiek Negerengelsch blaadje uit te geven, natuurlijk niet door de Broedergemeente.

Goud in het Corantijngedebied en Nickerie.

Reeds was melding gemaakt van goudvondsten in het Corantijngedebied, dat voorheen niet als goudhoudend bekend stond en dat twee niet onaardige vondsten op geheel verschillende punten zijn gedaan. Wederom is nu een kleine hoeveelheid goud van Matapi aan de Corantyn aangevoerd te Nickerie en wel 70 gram door Bonaparte. De animo is weder ontwaakt en er zijn dan ook verschillende aanvragen voor nieuwe goudexpeditie in het Corantijngedebied. Het gaat nog in pais en vrees, ofschoon de grensscheiding tusschen Nederlandsch en Britsch Guyana nog steeds niet tot oplossing is gebracht.

Maar als straks de vondsten toenemen en er komt nog diamant bij, dan is het te hopen, dat zich de toestand niet herhaalt, welke men in Zuid-Afrika heeft beleefd.

Militaria.

Wij lezen, dat de detachering van den Indischen 1sten luitenant D. Blanken, met 3 jaren is verlengd, hetgeen zeker de groep Suriname van het Algemeen Nederlandsch Verbond zal toejuichen, wier ijverig secretaris hij is. Een voortdurende afwisseling in een secretariaat, het is bekend, werkt den bloei van een vereeniging niet in de hand.

Het militair hospitaal. Sic transit gloria mundi.

Met hoeveel lof en waardering, tot ver over de grenzen, van het Mil. Hosp. in West-Indië werd gesproken, is bekend. Het was een modelinrichting, uitgerust met een voortreffelijk instrumentarium, dat wel veel geld had gekost, maar ten slotte ten zege was voor de lijdende menschheid. Datzelfde kan blijkbaar niet meer worden gezegd. In de vergadering van de Koloniale Staten toch nam de heer Simons het woord om op het plotselinge vertrek van den kantonrechter naar Nederland te wijzen om de volgende reden. Blijkbaar met zich zelf niet tevreden — zei het lid Simons — slikte de heer Pos zijn gebit in en nu moet uit zijn maag worden gelicht, wat hij in zijn mond had behooren te houden. Dat is niet de eerste keer, vervolgde hij, dat iemand naar Nederland moet gaan, die een vreemd voorwerp inslikt. En dat, terwijl het gouvernement in del Prado beschikt over een volkomen competent specialist. Hij wordt echter eenvoudig door gebrek aan de noodige instrumenten gehandicapt. Spreker noemde dit een nalatigheid van het gouvernement, dat halve maatregelen neemt en speelt met de volksgezondheid. Wij weten intusschen dat de operatie hier te lande uitstekend is geslaagd. Of het bestuur in Suriname er lering uit zal putten, is een andere vraag. De zuinigheid zal de wijsheid wel bedriegen.

Nieuwe vereenigingen.

In het Werkloozen Strijdcomité waarvan wij vorige week melding maakten, heerscht nog geen rust. De voorzitter Doedel heeft al weer bedankt en zijn plaats wordt door A. v. Ven ingenomen. Het is te hopen, dat deze vereeniging buiten de communistische relletjes blijft, dezer dagen door den communist De Kom veroorzaakt, in wien duizenden Javanen en Britsch-Indiërs den Messias zagen, die tot verlossing van de onderdrukking was gekomen en die van de plantages

in optocht naar de stad trokken, en zodoende het plantagebedrijf hebben ontwricht en rust en orde verstoord.

De Javanen hebben zich thans vereenigd door te Paramaribo, op initiatief van den heer Soeparman een Javaansche vereeniging op te richten. Een vergadering van ongeveer 150 personen in de Lutchmonsingh Stichting bijeen op 18 December, nam dat besluit.

Onder de aanwezigen werden opgemerkt het Statenlid Biswamitre, mevrouw Scheiders, de heer J. I. Henssen, de Javaansche hoofdtolk Tjmail en verdere tolken. De Lutchmonsingh Stichting werd in het leven geroepen door mej. Bagessuri no. 608/R bij akte voor den notaris, verleden op 3 Juni 1924, in welke akte zij als de eenige erfgename van wijlen Lutchmonsingh, ten behoeve van voormelde stichting afstand heeft gedaan van het pand en de daarop staande gebouwen te Paramaribo. Het doel was o.a. dit gebouw te bestemmen als vergaderlokaal van de Surinaamsche Immigranten Vereeniging. Het tehuis is feitelijk voor Britsch-Indiërs, Mohammedanen en Hindoes bestemd.

Vervolgens lezen wij dat de kortelings opgerichte Militaire Tooneelvereeniging zijn eerste voorstelling in het Fort Zeelandia heeft gehouden, waarbij de wd. gouverneur en de troepencommandant tegenwoordig waren en het woord voerden. Dit zal de kameraadschappelijke geest onder deze landsdienaren aanmoedigen.

Rijstcultuur.

De heer E. Snellen, die als directeur van den Landbouw en later als voorzitter van de Kamer van Koophandel en lid van de Koloniale Staten een rol van betekenis heeft vervuld in Suriname, heeft over den rijsthandel en rijstteelt in het blad De West een reeks artikelen (van 18 Nov., 25 Nov., 2 Dec. en 9 December) gepubliceerd. Dit rapport had de strekking, dat er meer rijst moet komen en van betere kwaliteit. De schrijver maakte melding van twee aanhangige rijstplannen, dat van den heer Brandon en dat van ir. Van Dijk. De regeering wil blijkbaar dit laatste steunen door het bij de rijksbegroting 1933 uitgetrokken bedrag, waarvan wij vorige week melding maakten. Het plan Brandon — lezen wij in De West — wil een hoeve stichten voor de rijstteelt van 60 H.A. oppervlakte, te bewerken met ossen. Het plan vraagt de beschikking over f 10.000 van het Gouvernement, evenveel van particulieren hier ter plaatse en f 5.000, — zal de organisator er zelf aan besteden. Het is dus nu zaak bedoeld bedrag bijeen te brengen en naar we vernemen bestaat het voornemen voor dit doel eene commissie samen te stellen, welke dit bedrag zal zien te plaatsen.

De heer Brandon is op het gebied van den rijstteelt geen onbekende. Men zie diens artikel in de W. I. Gids van Juli/Aug. 1932: Proefneming voor machinale hoeverijstcultuur op de plantage Guadeloupe in Suriname in 1925/6. Wat het pellen van rijst aangaat, lezen wij het volgende bericht in De West:

Naast den Buffelahuller in den rijstpelmolen op pl. Rust en Werk is thans opgesteld een Planter's Rice Huller, fabricaat van Lewis C. Grant in Schotland. Deze huller loopt op kogellagers en maakt 750 omwentelingen per minuut. De capaciteit is belangrijk grooter dan alle tot nu toe hier gebruikte rijsthullers. Terwijl de tot dusverre hier in gebruik zijnde hullers gemiddeld 260 k.g. en, wanneer alle factoren gunstig werken, tot 320 k.g. rijst van behoorlijke kwaliteit kunnen afleveren per uur, werd bij den Planter's Rice Huller een productie van 432 k.g. geconstateerd of ruim 43 balen schoone rijst per dag van 10 werkuren.

Deze, reeds zoo bevredigende, productie zal mettertijd nog eenigermate toenemen aangezien de betrekkelijke stroefheid van den nog niet ingewerkten huller alsmede het feit, dat de padi, welke gepeld werd, 0.6 % meer water bevatte dan het optimale vochtigheidsgehalte, als twee fnuikende factoren werkten. In den felconcurrentiestrijd van pelmolenaars onderling zal het wel moeilijk gaan den strijd aan te binden tegen den Planter's Rice Huller, waarvan de Ned. Ind. Gasmaatschappij te Paramaribo de import-agente is.

Curaçao

J. L. Monsanto. †

Boletin comercial van 17 Januari l.l. brengt het bericht van het plotseling overlijden van den heer J. L. Monsanto, praktizijn op Curaçao. De heer Monsanto is zijn maatschappelijke loopbaan begonnen in gouvernementsdienst, en was eenige jaren op de bovenwindse eilanden werkzaam als ontvanger en officier van justitie bij de sedert onthonden raden van justitie op St. Martin en St. Eustatius. Daarna was hij ontvanger, ambtenaar van het openbaar ministerie en waarneemd gezaghebber op Bonaire. Sedert 1924 was hij praktizijn bij het Hof van justitie in Curaçao, welk

**Behangerij - Stoffeerderij
en Beddenmakerij
- Complete Meubilerij -
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553576
5188**

ambt hij tot zijn overlijden, den 15den Januari l.l., op 52-jarigen leeftijd, met grooten ijver en werkkracht vervulde.

Onze afdeling.

Met de groep antillen van het A. N. V. is onze afdeling het aangewezen lichaam om Nederlanders en Curaçaoenaars of, in dit verband, beter Curaçaoenaars en Nederlanders, te vertegenwoordigen. Dat merkt men ook wel bij verschillende gelegenheden. Zoo was het bestuur onzer afdeling uitgenodigd bij de onthulling van het standbeeld van de Koningin op 19 Jan. l.l., waarvan wij nog een verslag hopen te geven.

In het comité 1634—1934 werken ook in Curaçao Oost en West en A. N. V. broederlijk samen. Daarom bevreemdt het ons, dat bij de vorming van een comité voor de Willem de Zwijger-herdenking onze afdeling, wellicht niet opzettelijk, voorbijgegaan schijnt.

Intusschen vernemen wij, dat voor laatstgenoemd feest ook op Bonaire een comité is opgericht.

J. M. L. Maduro.

Uit Curaçao bericht men ons: „de heer Jossy M. L. Maduro heeft wegens langer verblijf in Europa ontslag genomen als lid van den Kolonialen Raad.”

Wij betreuren dit bericht, dat nog op officieele bevestiging wacht. Het is waar, de heer Maduro was steeds veel in Nederland of elders in Europa, en ditmaal zijn er redenen, die hem zijn verblijf hier doen rekken, maar die afwezigheid kwam altijd weer Curaçao ten goede, wanneer hij, teruggekeerd, met immer jeugdige frischheid zijn denkbeelden in den raad uiteenzette. En Nederland verliest een warm vriend in het college.

Ed. S. Lansberg.

Twee berichten, die waarschijnlijk niet zonder onderling verband zijn. 8 Jan. l.l. werd de heer Lansberg 70 jaar en 29 Dec. was zijn officieel afscheid als voorzitter van den Kolonialen raad. De bestuursgemachtigde, de heer Schotborgh, en de ondervoorzitter van den raad, mr. Ellis, hebben den scheidenden voorzitter toegesproken. Deze laatste heeft daarna met een korte rede afscheid genomen.

Wij vernemen, dat de heer Lansberg naar Nederland zal komen.

Aruba Grafico †?

De *Amigoe* van 7 Januari deelt mee in één of twee maanden haar jongste perszuster niet gezien te hebben. Ons laatste nummer is van 4 December. Maar wij vragen toch ook: Wat is er gebeurd?

Erratum!

Uit het avondblad van de *N. R. Ct.* van 3 Febr. 1933: Nicaragua.

Sandino.

De ons Nederlanders uit zeker avontuur op Curaçao zoo welbekende Nicaraguasche opstandelingenleider Sandino, had — naar men zich allicht zal herinneren — de guerrilla tegen de regeering te Managua voortgezet. Met een schare getrouwen hield hij zich op in het oerwoud en bleef hij het de regeering moeilijk maken.

Maar aan alles komt een eind, ook aan de hulpbronnen van zulke hendenleiders. Reeds eenige malen was bericht dat er onderhandelingen op til waren tusschen Sandino en de regeering. Thans komt bericht, dat de generaal te Managua is aangekomen om daar een onderhoud te hebben met den president Sacara.

Uit den Verren Vreemde

Javanen naar Réunion?

De Maskarenen, de eilandengroep ten Oosten van Madagaskar in den Indischen Oceaan, staan meerendeels onder Britsch bestuur. Maar het grootste, Réunion, is Fransch gebied. Het heette vroeger Bourbon. De hoofdplaats is St. Denis. Wij vinden als totaal der bevolking vermeld plm. 190.000 zielen. Onder hen waren een 1600-tal Chinezen, een 600-tal Britsch-Indiërs, een 400-tal Afrikanen. Het eiland, op circa 21 gr. Z.Br. gelegen, biedt gelegenheid tot verbouw van de tropische cultures.

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeer voordeelige prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleding voor Heeren,
Dames en Kinderen

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG 5369

W. J. STOKVIS

Kon. Fabrik van Metaalwerken 5370

Heerengracht 9 - Den Haag

SANITAIR

VERLICHTING

VERWARMING

Grootste sortering

Laagste prijzen

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten 5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Hofleveranciers Telefoon 112523 - Giro No. 31010

A. M. v. EMBDEN & Co.

SPUI 24 - DEN HAAG

IJZERWAREN

GEREEDSCHAPSKISTEN

EMAILLE GOEDEREN

5374

Alleen voor betere verhuizingen:
STICHTING NAZORG, Den Haag.

Kantoor: ZOMERWEG 139 - Tel. 118436

Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338

Telefoon 392179 5391

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.

Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

5373

CENTRALE VERWARMING
GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKINRICHTING

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 113540

5373

UW ZEGELRING

graveeren we voor f 4.50 met een
sierlijk cachet-monogram in den steen

J. v. WILLIGEN & ZONEN

HOEK PIET HEIN - ZOUTMANSTRAAT

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. Tel. 114173
COPENICUSSTRAAT 123. HOEK BEEKTEL 333128

5382

Nieuwste Huiskino

5016 ook in huur

Afwerken van films

N.V. Focusa Fotax

Alleen Wagenstraat 60-62

TH. P. SCHRIJVER

Loodgieter, Zinkwerker en Metselaar
Houtmarkt 38-39 - Den Haag

Telefoon 117860 - Giro 152874

Aanleg voor Gas- en Waterleiding. Plaatsen van
Baden, Geysers, Sanitaire Closets, Fontein en
Electrische Geleidingen. 5017

Dit zijn Uwe adressen!!!

Er is blijkbaar gebrek aan veldarbeiders en 't is niet onwaarschijnlijk, dat het openen van een geregelden stoomvaartdienst van de K.P.M., tusschen Batavia en Zuid-Afrika, wiens booten ook Réunion aandoen, de vraag heeft doen ontstaan: of Java van zijn overvloed aan bevolking niet een deel zal kunnen afstaan aan dit eiland?

Het gerucht hierover, door de pers verspreid, gaf den heer H. J. van Mook aanleiding in den Volksraad tot de regeering vragen te richten, betreffende de juistheid van het bericht, dat van regeeringswege een onderzoek zou worden ingesteld naar de sociale omstandigheden in Réunion, terwijl in de vragen reeds de vrees werd uitgedrukt, dat eventueel voor die verre Fransche kolonie aangeworven werkkrachten uit Java, feitelijk onder een sanctie zouden komen te staan, die strijdig is met de arbeidspolitiek der Indische regeering.

Den 13en December publiceerden de Indische bladen dit antwoord van de regeering:

Op 12 November j.l. is inderdaad een arbeidsinspecteur in opdracht der regeering naar het eiland Réunion vertrokken teneinde met de betrokken autoriteiten aldaar besprekingen te voeren omtrent de arbeidsregelingen en de arbeidsvoorwaarden, welke van toepassing zouden zijn op eventueel derwaarts uit te zenden arbeiders van Java en zich ook overigens nauwkeurig op de hoogte te stellen van de sociale en hygiënische toestanden, waaronder deze arbeiders aldaar zouden werkzaam zijn.

De bereidheid om de aanvraag van het bestuur van Réunion om 3000 Javaansche arbeiders op dat eiland te mogen tewerkstellen in overweging te nemen, vindt haar oorzaak in de noodzakelijkheid om gebruik te maken van iedere goede gelegenheid om eenige verlichting te brengen in den toestand op Java, waar door de sterke vermindering van werkgelegenheid, de

terugkeer van duizenden contractarbeiders uit de buitengewesten naar de desa en het vrijwel stil liggen van werving en emigratie het werklozenvraagstuk gedeeltelijk in betekenissen toeneemt.

Als voorwaarden is gesteld, dat op de uit te zenden arbeiders geen straf- of dwangbepalingen van toepassing zullen zijn, terwijl hun het recht op kosteloze terugzending naar Java, met hun gezin, wordt gewaarborgd. Indien na de besprekingen en het onderzoek ter plaatse omtrent den in overweging zijnden maatregel overeenstemming wordt bereikt, behoeft dan ook geen vrees te bestaan, dat de aangeworvenen practisch niet in staat zullen zijn naar hun land terug te keeren, te minder waar tusschen Nederlandsch-Indië en Réunion, zoowel heen als terug, een maandelijksche rechtstreeksche verbinding bestaat met de Java-Mauritius-Afrikalijn (Zuid-lijn) der Koninklijke Paketvaart Maatschappij.

Nu maken wij maar ineens den sprong tot het voorloopig bereikte resultaat. 19 Januari kon de Indische pers mededeelen, dat de heer M. B. Viehoff, inspecteur van arbeid, te Batavia was teruggekeerd van zijn reis naar Réunion, die ondernomen was als opdracht, in verband met het voorstel van de Fransche autoriteiten om emigratie van Javanen naar dat eiland toe te staan. Men las tevens, dat de indruk, dien de inspecteur gekregen heeft van de arbeidstoestanden aldaar, niet zeer gunstig is.

Laat ons, alvorens opmerkingen van bedenkelijken aard te maken, hier plaats geven aan de verklaring, dat wij 't als een voordeel zouden beschouwen wanneer, waar ook, gunstige werkgelegenheid kon worden gevonden voor eenige duizenden Javanen, dat wij der regeering dus een prijsje toedenken voor het doen inwinnen van de informaties ter plaatse.

Maar veel verwachtingen hebben wij niet durven

vormen, en durven wij nog niet vormen, voor een gunstig eindresultaat.

In de mail-editie van het *Bat. Nbl.* van 6 December kwam het volgend bericht voor:

Gistermorgen is de „Houtman" van de K. P. M. uit Zuid Afrika gearriveerd met niet minder dan 12 verstekelingen aan boord, allen Chineezen, van Mauritius.

In aansluiting aan bovenstaand bericht vernemen wij nader, dat den dag na vertrek uit Mauritius de Chineesche verstekelingen ontdekt werden. En nog altijd is het raadsel van hun verborgen-zijn niet opgelost....! Den dag van het vertrek hebben namelijk 6 „detectives" het schip afgezocht naar verstekelingen en er 4 van boord gehaald. De 12 anderen hebben zich zóódanig weten te verstoppen, dat zij niet werden gevonden.

Toen den volgenden dag het eten voor de Chineesche dekpassagiers werd verstrekt, bleek door klachten, dat er te weinig voedsel zou zijn verstrekt. Bij nader onderzoek kwam toen aan het licht, dat het normale aantal porties moest worden verorberd door 12 man méér, hetgeen de aanwezigheid der verstekelingen deed ontdekken....!

Zij werden nu aan het werk gezet, om zodoende den kost gedurende de reis te verdienen.

Hoewel aanvankelijk het plan was deze verstekelingen hier tot Zaterdag a.s. in het immigrantenverblijf onder te brengen om hen dan weer met de „Baréntz" naar Mauritius terug te zenden, bestaat de kans dat zij met de Java-China-Japan-Lijn naar Hongkong zullen worden getransporteerd.

Mauritius is, zooals men weet, het tweeling-eiland van Réunion. Het heette vroeger Isle de France en werd, na de verovering door de Engelschen in 1810, herdoopt. Als de Chineezen daar bij scheeps-lading weg willen, als daar zoo op verstekelingen wordt gerekend, dat 6 detectives aan 't werk wor-

den gesteld om ze aan boord van een vertrekkend schip na te speuren, als een 12-tal zich toch nog zoo weet te verstoppen, dat 't alle gevaren trotsert om weg te komen, dan geeft dit te denken. Als deze menschen er niet toe gekomen zijn om op 't niet ver afgelegene Réunion een meer waardig leven te gaan zoeken dan Mauritius hun kon bieden, dan geeft dit bericht ook hierdoor te denken.

Javanen zullen, als zij op Réunion te werk worden gesteld, geen toevlucht hebben om daar hun belangen voor te brengen, indien hiertoe aanleiding mocht ontstaan. Thans is er geen Nederlandsche consul. De Nederlandsche zaken ressorteeren, voor zoover zij zich kunnen voordoen, onder den consul te Port-Louis, de hoofdplaats van Mauritius. De tegenwoordige dignitaris is de Engelschman M. F. Bricdale, met wien in 't Fransch en Engelsch kan worden gecorrespondeerd. Men denke zich hierin: Javanen, Nederlandsche onderdanen, in contractdienst bij Fransche planters, op een Fransch eiland, zouden als zij zich tot hun consul zouden willen wenden, in correspondentie moeten treden met den Nederlandsche consul op Mauritius, die een Engelschman is. Men denke zich hierin!

Toen eenige jaren geleden Javanen als koelies in Nieuw-Caledonië werkzaam waren, is naar deze, in het Australische gelegen, Fransche kolonie, wel eens een Nederlandsch ambtenaar ter inspectie toegelaten. Het uitgebrachte rapport heeft hem toen werkgevers te schrijven. Blijkens het korte bericht, betreffende het door den heer Viehoff nu over die toestanden in Réunion uitgebrachte rapport, is hij niet onder zoodanige bekoring gekomen, hetgeen voor de door de regeering gedane keuze pleit. Maar daarmee is de beteekenis van het gesignaleerde gevaar niet weggecijferd. Waarborgen voor een behandeling van Javaansche arbeiders, overeenkomstig de Nederlandsche opvattingen van onzen tijd, zijn in een ver-afgelegene vreemd land moeilijk te krijgen.

Met dit al is uit het regeeringsantwoord, gegeven aan het Volksraadlid Van Mook, op te maken, dat de regeering er medio-December ernstig over dacht op het verzoek van Réunion in te gaan. Mocht het rapport-Viehoff haar niet tot ander inzicht hebben gebracht, mochten de door ons geopperde bezwaren en gevaren volgens het inzicht der regeering opgeheven kunnen worden, dan zullen toch zeer duidelijke bepalingen de rechten van de betrokkenen moeten waarborgen, alsmede het recht van de Indische regeering om hierop een afdoende contrôle in te stellen en blijvend uit te onder de verdenking gebracht, van daar zoo gastvrij en gul ontvangen te zijn, dat hij het als onhoffelijk zou hebben beschouwd iets ten nadeele van de oefenen.

Een politiek-ethisch testament der achttiende eeuw.

Depok, de merkwaardige nederzetting van christen-slaven. — Vruucht ook van landelijke overpeinzingen. Ethiek in Compagniestijd.

Depok, het aardige plaatsje aan de spoorlijn Batavia—Buitenzorg — juist halverwege — is voor den jachtenden Bataviaan vanouds wat het Begijnhof is voor den geaffiaerden Amsterdammer: een dorado van rust, stilte en bijna aandoenlijke properheid. Bovendien: ook een stukje historische grond, wat het Indische dorp dus mede gemeen heeft met het door zijn antiekheid zoo aantrekkelijke complex achter het oude poortje aan het Spui in Nederland's hoofdstad. Bovendien: ook Depok is een kerk rijk van groote historische waarde.

Aanleiding om eens een en ander te verhalen van het typische christelijke enclave in het uitgestrekte mohammedaansche gebied was het bericht, dat de gouverneur-generaal den wensch te kennen had gegeven om den kerkdienst te Depok bij te wonen. En ik herinner mij, dat vroeger ook graaf Van Limburg Stirum door een bezoek aan de Depoksche kerk blijk van belangstelling had gegeven in de interessante geschiedenis van de merkwaardige vestiging.

Dat was voor het stedeke een grootsche gebeurtenis, het duurde heel lang voor men er uitgepraat was over het bezoek van den hoogste in den lande. En wat al voorbereidingen! Heel het stadje stond op 'z'n kop. De wegen — het zwakke punt van Depok — waren nog eens extra gewald, grassprietjes uitgetrokken, enz. Ter eere van de hooge gasten waren overal de vlaggen uitgestoken en twee eerebogen opgericht. Zeker zal jhr. De Jonge op dezelfde gastvrije wijze zijn ontvangen. En ongetwijfeld verd'ent althans de historie van Depok de, wat ik nu maar zal noemen, onderkoninklijke belangstelling.

Het ontstaan van Depok.

Wellicht herinnert de lezer zich uit mijn schetsen omtrent den groei van Weltevreden uit een particulier land aan de Tjiliwoeng, gelegen in de buurt van het tegenwoordige Waterloopplein, nog den naam Chastelein, Raad Ordinair van Indië, den 28sten Juni 1714 overleden, eigenaar van het land, dat wij al in 1632 vinden aangeduid als Paviljoensveld, omdat het toen eigendom was van zekeren Anthonij Paviljoen. Via den zoon van laatstgenoemde, eveneens Anthonij geheeten en Raad Extra-ordinair, ging het perceel in 1689 over in het bezit van Chastelein, die den grond aan een Chinees verhuurde om met suikerriet te beplanten. In het huidige Hertogspark draaiden toen lustig de suikermolens, waarin van Bali gehaalde slaven arbeidden. Chastelein breidde door aankoop voortdurend zijn bezit uit; transacties die een eigenaardig licht werpen op de verhoudingen ten plattelande van destijds.

Toch was deze volbloed-Hollander, dien wij misschien den grondvester van het latere, door Daendels tot woonstad te promoveeren Weltevreden, en zeker den stichter van Depok mogen noemen, een goed Christen. Althans: de groote vriend der Inlandsche Christenen, hoewel hij dien laatsten nooit critiek spaarde, hen eens vanwege hun dwazen maar kalen opschik vergeleek bij „quaksalvers apen die met hun beste pakje opgeschikt zijn."

Chastelein had het complex van drie landen, naar het grootste daarvan Depok geheeten, voor 700 rijksdaalders gekocht; hij vermaakte het bij testamentaire beschikking van 13 Maart 1714 aan zijn bij dezelfde beschikking vrijgegeven christenlijfeigenen en hun nakomelingen, met bepaling dat dezen de landen ten eeuwigen dage in gemeen bezit en gebruik zouden hebben „zonder dat zij te samen ofte iemand van haar in 't bijzonder het gemeene land of ruime landschap op eenigerhande wijze zullen mogen verkoopen, vervreemden, verpanden ofte haar recht dienaangaande aan een ander buiten haar cedeeren."

Merkwaardig is, dat het testament ook de bepaling bevatte dat geen Chinees zich op de landen mocht vestigen, dat er geen opium mocht worden verkocht en dat er niet mocht worden gedobbelde.

Depok werd dus een vestiging op eenigszins oud-testamentarischen grondslag van christen-slaven, meerendeels van Bali afkomstig; bij resolutie „des Casteels Batavia" van 27 Juli 1714 werd de laatste wil van Chastelein bekrachtigd. De huidige bewoners van Depok, die door geboorte de deelgerechtigheid verkrijgen, zijn de nakomelingen van Chastelein's geëmancipeerde christen-slaven. Dat maakt de kleine christengemeente zoo belangwekkend.

Het aantal deelgerechtigden bedraagt eenige honderden; het beheer over het land wordt gevoerd door een bestuur van vijf leden, dat wordt genoemd: het gemeentebestuur. Er bestaan interessante voorschriften, de bijzondere plichten en rechten der deelgerechtigden regelende, doch de algemeene plichten en rechten zijn dezelfde als die der opgezetenen van andere particuliere landen bewesten de Tjimanoeë. Helaas kunnen hier niet worden opgesomd de vele historische voorschriften omtrent huwelijken, onderhoud van wegen, bruggen en bosschen, oogsten, enz. van en door, en onderstanden aan deelgerechtigden; te dezer plaatse nog slechts de mededeeling, dat te Depok reeds sinds een vijftig jaren een seminarie bestaat voor de opleiding van Inlanders tot evangelisten. En waren niet altijd de eenvoudige kinderjuffrouwen in den archipel z.g. „Depoksche meisjes"?

Dit wat Depok's geschiedenis betreft. Tenslotte nog iets over Cornelis Chastelein en zijn tijd, de opvallende figuur die ondanks vele nu vreemd aandoende eigenschappen in de dagen van gouverneur-generaal Camphuys onder de hooge ambtenaren te Batavia de ethische richting vertegenwoordigde; den man, die in de „stille Eenzaamheid" van Seringsing nabij het huidige Depok zijn merkwaardige „Invallende Gedagten" schreef, in hoofdzaak gericht tegen de koopmanspolitiek der Compagnie. Met Camphuys en De Saint Martin was Chastelein de behoeder van Rumphius' levenswerk, het lijvige, zich thans te Leiden bevindende, handschrift van het Ambonisch Kruidboek en in dit verband verdient vermelding, dat wij aan den stichter van Depok, liefhebber van natuur en landelijk leven zonder wetenschappelijken aanleg, danken het voortbestaan van het vermaarde stuk oerbosch bij de christengemeente, nu gelegen tegenover het station, aan de andere zijde der spoorlijn.

Indien men wil zoeken naar een motief voor de testamentaire beschikking welke Depok deed ontstaan — van meer dan lokale strekking was de invloed dezer stichting nooit — volsta ik met te verwijzen naar het feit, dat Chastelein, met zijn nicht Quaelbergh gehuwd, bij twee slavinnen „mixtische" dochters had. Vermoedelijk verklaart dat goedeels zijn denken aan de belangen der „christen-slaven en slavinnen benevens hare kinderen en kindskinderen" na zijn dood.

Tenslotte: hoe stond de gemeenschap en de kerke-

SCHRÖDER
 OP DE GROENMARKT DEN HAAG
 TELEFOON 1-1-6-1-7-3 5322

KINDER-MEUBELEN
 GELAKT NAAR KEUZE

OPKLAPBARE WANDBEDDEN
 IN HET BETERE GENRE MET EIKEN
 OMBOUW EN PLAATSING VANAF 129.—

PRACHT SORTERING
SPREIEN
 BEDRUKT GEWEVEN,
 FILET, ZIJDE ENZ. ENZ.

|| VOOR GOEDE ONTVANGST ||

Waldorp
 VRAAGT CONDITIE

— ING. BUREAU — **radio**

RYSSSELBERGAE

• TEL. 113500 • TORENSTRAAT 130 • DEN HAAG •

TEL. 54963 • N. BINNENWEG 264 • ROTTERDAM

5236

raad in ongeveer 1714 tegenover de Inlandsche predikanten, die te Depok in staat werden gesteld een rol te spelen? Weinig tolerant, zooals de geschiedenis van meester Cornelis reeds leert.

(Deze Cornelis Senen, in de wandeling meester Cornelis genoemd — zijn naam leeft voort in Batavia's faubourg — werd na een lange loopbaan als voorlezer in 1642 proponent, mocht toen dus preeken in de Maleische en Portugeesche talen, doch de Bataviasche predikanten wilden niet met een kleurling — de man was zoon van een hoofd in de Minahassa — in kerkelijke vergaderingen zitten, zoodat hij nooit erin slaagde tot predikant te worden benoemd.)

Toch brachten enkele Mardijkers het later tot predikant. Niet echter omdat er te Batavia gebrek aan predikanten was, in omstreken 1720 waren er niet minder dan 27; een phalanx die zeker op Chastelein invloed heeft kunnen uitoefenen, ook wijl de dominee destijds een heel goede plaats innam. In rang en voorrang bijna opwoog tegen de (ambtelijke) autoriteiten van den handel.

Toch blijkt uit deze bijzonderheden, dat de daad van Chastelein in dien tijd van lijfeigenschap en veldwinnend ongeloof — gevolg vooral van maatschappelijke verhoudingen en het bestuursstelsel der Compagnie — opzien moet hebben gebaard en van moreelen moed getuigt. Toen de Kerk kwijnde tot alle leven eruit was geweken, was een initiatief van zoo ver strekkend gevolg, al hield het dan ook slechts zijdelings verband met zaken van religie, zeker bewonderenswaardig. Een ethisch gebaar was in die dagen zeldzaam.

(Algem. Handelsblad 7-1-'33) SI OMONG.

Het Werkkamp der A. M. V. J. Djajagiri.

Aan de beschrijving, welke Dr. Eijkman, directeur van de A. M. V. J. in het orgaan *De Stuwijng* heeft gegeven van het werkkamp Djajagiri, de maatschappij op de helling van den Tangkoeban Prahoe, ontleenen wij het volgende:

Djajagiri is niets. Dat kan hoogstens nog eens een keer herhaald worden, weer met een vijftiental jonge menschen en misschien nog eens een keer, maar dan houdt het ook op.

Djajagiri is niets, 15 menschen, jonge menschen bij elkaar en één getrouwd span. Een houten schuur, oud en weinig aanzienlijk, een nieuw goeddeels zelf gebouwd schuurtje in hokken verdeeld en een dito keuken, dat is al. Een stuk grond, zoo wat van de beroerdste kwaliteit, die in Indië te vinden is, waar zonder mest niets groeien wil. Maar wat wil men? Boschwezen had niets anders.

Maar in dien bouwval, waarbij ons kamp te Ermelo

vacantiegangers een druk gebruik gemaakt van de Bandoenglijn. Toen vlogen n.l. bijna 100 personen tusschen Batavia en Bandoeng.

K. L. M. nieuws.

De K.L.M. profiteerde zeer van het verzenden van Kerst- en Nieuwjaarsbrieven per vliegtuig. Uit Ned.-Indië en de Straits Settlements werden in December 1503 K.G. verstuurd tegenover 1040 K.G. in November.

Hoezeer onze Hollandsche Luchtvaart Maatschappij in het internationale passagiersverkeer in alle landen onderweg op prijs wordt gesteld blijkt uit het feit, dat alleen bij het eindstation Batavia in December 32 passagiers in de richting Europa werden geboekt. Deze passages waren voor de meest uiteenlopende trajecten zooals het volgend staatje aan geeft:

Bandoeng—Caïro	2
Batavia—Amsterdam	2
Batavia—Bangkok	3
Batavia—Athene	1
Medan—Bangkok	6
Medan—Rangoon	2
Bangkok—Amsterdam	2
Bangkok—Calcutta	5
Bangkok—Marseille	2
Bangkok—Rangoon	1
Calcutta—Londen	1
Calcutta—Caïro	4
Caïro—Marseille	1

Verschillende passagiers moesten worden gewaarschuwd.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Ir. A. Dijkstra, landbouwconsulent, Gendringen (Gld.) „Hameland“; prof. J. van Gelderen, hoofd-ambtenaar voor economische zaken bij het departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, 2e Sweelinckstraat 142, Den Haag; ir. H. Walter, tijd. wnd. ingenieur 2e kl. bij den dienst voor waterkracht en electriciteit Franeker, p.a. J. G. Grösche; J. C. Ceelen, ambtenaar voor de belas-

ZELDZAAM TOEVALLIGE GELEGENHEID

Van zakenman moderne woning 2 etages, 6 kamers, badkamer, keuken, telefoon, kamer en suite, geheel gemeubileerd, kant en klaar te huur à f 100.— per maand. Centrum den Haag.

Brieven No. 5300 Bureau Kol. Weekblad, Wagenstraat 37, Den Haag.

Heeren Verlofgangers en Repatrieerenden: U behoeft in Holland Uw 5253

„DIENG“ en MAC GILLAVRY Cigarettes niet te missen. — Steeds voorradig bij

Sigarenmagazijn „DELI“, Den Haag

LAAN VAN MEERDERVOORT 38. Telefoon 330001.

Deze cigarettes zijn import van zuivere Javatabak. Franco toezending door het geheele land.

WILDHANDEL

Lange Lakenstraat 24, Haarlem — Telefoon 15672

J. VAN WAARD

Wild en Gevogelte. Eieren uit eigen Hoenderpark, wat dagelijks is te bezichtigen te Vijfhuizen. Beleefd aanbevelend, J. VAN WAARD. 5324
Hooren en bezorgen zonder prijsverhoging.
Leden van Oost en West 5 procent korting.

KANTOORLOKALEN.

1 Mei komt vrij het keurig beneden-gedeelte van het Heerenhuis Laan van Meerdervoort 65 (nabij het Gymnasium); tot voormelden datum nog verhuurd aan het Algemeen Secretariaat van de R. K. Staatspartij.

Inlichtingen: Tel. 330044. 5376

tingen, Slachthuisakade, Den Haag; T. Vos, mulo-
onderwijzer, Werkhorst 68, Meppel. N. J. Keizer,
landbouwconsulent te kl. p.a. fam. Wisse, Utrecht-
schestraat 398, Heesum; H. van Maurik, school-
hoofd O. Westersch onderw. te Soerakarta, Stephen-
straat 68, Den Haag; mevr. J. W. van Maurik—
Slangen, onderwijzeres 3e kl. openb. Europ. lager
onderwijs, alsboven; J. H. Mommer, technisch amb-
tenaar te kl. bij de P.T.T., Argonautenstraat 40bis,
Amsterdam-Zuid; J. W. Chevallier, beheerder te
klasse van het Landspakhuis te Modjokerto, Prinse-
gracht 1017, Amsterdam-Centr.; H. Warnars, hoofd-
telefoonambtenaar bij den P.T.T., Juriaan Kok-
straat 30, Den Haag.

ADRESVERANDERINGEN.

J. Elion, hoofd der afd. binderij bij de Lands-
drukkerij, v. Speykstraat 175, Den Haag; C. A. R.
R. Damboer, boekhouder te kl. bij de S.S., hotel
„Pomona“, Molenstraat 53, Den Haag; H. F. Frij-
link, officier van gezondheid te kl., Krullelaan 12,
Zeist; J. M. Canisius, fgd. controleur bij het B.B.,
Bleijenburgstraat 8, Utrecht; ir. W. Z. Marcella, ir.
te kl. bij den Waterstaat en B.O.W., Markt 11,
Ginneken; mevr. C. A. Wessel, controleur 2e kl.
P.T.T., Noordbuitensingel 3, Venlo; F. B. van
Straalen, te luit. der inf., Ieplaan 37, Den Haag;
H. G. Koot, onder-commissaris van politie, v. Weede
v. Dijkveldstraat 37, Den Haag; D. Schermers,
adspir.-controleur bij het B.B., Emmastraat 1E,
Den Haag; J. C. A. Ultee, inspecteur van den
Dienst der Volksgezondheid voor Noord-Sumatra,
Kwartellaan 18, Den Haag.

BIOSCOOPNIEUWS

SEINPOST — SCHEVENINGEN.

Waar is Teddy?

In de hoofdrollen:

Felix Bressart — Julius Falkensteyn

Ook Johannes George Holzapfel is het slachtoffer
der algemeen heerschende werkloosheid geworden.
Al sedert maanden woont hij even buiten de wereld-
stad in een afgekeurden spoorwagen. Zoo goed en
kwaad als het gaat tracht hij zijn kostje op te
halen met zijn harmonika.

Op een avond gaat hij een kroeg binnen in de
omgeving van het station om de ontvangsten van
den morgen in een sober ontbijt om te zetten en
nu is het een van de eigenaardigheden van Johannes
Holzapfel, dat hij altijd terecht komt waar hij eigen-

lijk niet thuis hoort. Zonder erg gaat hij aan de
stamtafel zitten. Hij bestelt een glas melk en roept
na den eersten slok: „bah zeepwater“. Nu is het
woord „zeepwater“ toevallig het parool van een
dievenbende, waarvan enkele leden ook aan de
tafel zitten en de misdadigers denken, dat de eer-
zame Holzapfel een nieuw aangeworven lid van de
bende is. Tot zijn grooten schrik merkt Holzapfel
welk een groote en onverwachte uitwerking het
zonder erg door hem uitgesproken woord „zeep-
water“ heeft en het lijkt hem dan ook maar het
beste uit dit gevaarlijke café te verdwijnen. Als hij
echter hoort dat de bende een jong meisje en een
kleinen jongen van het station wil halen om ze
daarna uit te plunderen, besluit Holzapfel nog maar
wat in de gevaarlijke omgeving te blijven. Voor
Holzapfel er nog iets aan kan doen is het eerste
deel van het misdadige programma reeds afgewerkt.
Eva het knappe jonge meisje en Teddy de kleine
jongen zijn in de macht van de bende. Men neemt
het jonge meisje belangrijke documenten af, waar-
door de dieven als ze ook nog over het safe-sleu-
teltje beschikken een belangrijk bedrag bij de bank
kunnen opnemen. Het sleuteltje vinden zij echter
niet. De kleine Teddy draagt het om den hals.

Daar hoort Holzapfel een fluitje, dat hem bekend
voorkomt. Dat was de kleine Teddy. Holzapfel
krijgt achterdocht: er bestaat blijkbaar een duistere
samenhang tusschen deze mooie villa en de dieven-
bende. Het gelukt hem de villa binnen te dringen.
Nu weet Holzapfel dat Eva en de kleine jongen in
de handen van een misdadiger zijn gevallen. Hol-
zapfel weet alles. De consul gaat met Eva naar een
cabaret, waar Stefan Beregi, haar vriend als chan-
sonnier optreedt.

Nu wordt het ernst. Verschrikt drukt Holzapfel
zich tegen den muur, omringd door dreigende ge-
stalten.

Gelukkig verschijnt op het allerlaatste oogenblik
de echte politie, die den misdadigerskelder om-
singeld heeft.

Vol vreugde begroet Holzapfel zijn „collega's“. In
snelle vaart gaat men nu naar de villa van den
consul. Deze is echter gewaarschuwd en op het
oogenblik, dat de politie de villa binnendringt springt
hij in zijn auto, die voor een der uitgangen aan de
achterzijde van het huis stond te wachten. Helemaal
denkt hij er niet aan zijn chauffeur eens wat nauw-
keuriger te bekijken. Daartoe komt hij eerst wanneer
de auto na een waanzinnig snelle rit de binnen-
plaats van het hoofdbureau van politie oprijdt en...
Holzapfel, die den echten chauffeur tijdelijk on-
schadelijk gemaakt heeft, het portier openmaakt en
den „consul Van Doeren“ aan de hoede van de
politie overgeeft.

Mutatiestaat van 8 tot 15 Februari '33

Nieuwe Leden:

Jhr. Mr. J. M. van Beijma, Burgemeester van
Leeuwarden, Harlinger Straatweg.
Dr. D. J. Weg, Arts, Leeuwarden, Nieuwestad 142a.
E. Th. Hissink, Directeur Amsterdamsche Bank,
Emmakade 96a, Leeuwarden.
Mr. Dr. J. P. Hoogland, Advocaat en Procureur,
Leeuwarden, Willemskade 3.
J. Huizinga, Leeuwarden, Harlingerstraatweg 40.
Mr. J. Vis, Advocaat en Procureur, Leeuwarden,
Stationsweg 6, boven.
Dr. O. Schreuder, Chirurg, Leeuwarden, Willems-
kade 35.
Mr. J. W. Tijsma, Kantonrechter, Leeuwarden, Wil-
lemskade 17.
Dr. W. Sinnege Damsté, Arts te Huizum, Ver-
lengde Schrans.
C. J. B. Boekwijt, Kapitein Inf. te Huizum, Ferd.
Bolstraat 32.
F. Agterberg, Nijmegen, St. Annastraat 62.
L. J. Buvé, Deken, Pastorie St. Martinus, te Gro-
ningen, O. Kijk in 't Jatstraat 13.
Het Groene Weeshuis te Groningen, O. Ebbinge-
straat.

Nieuwe Begunstigster:

Mejuffrouw M. van der Velde, Utrecht, Nachte-
gaalstraat 67.

Adresveranderingen:

Fred. J. de Witte, Utrecht, van: Moreelschelaan 23,
te. ét., naar: Amsterdamsche Straatweg 428 bis.
H. J. Schölvinc, van: Ubbergen M 24, naar: Nij-
megen, Graafsche Weg 82.

Voorgesteld door:

den heer C. J. B. Boekwijt te Huizum.

Penningmeester Afd. Nijmegen.

Het Afdelingsbestuur van Groningen.

Voorgesteld door:

Secretaresse van de Afdeling Utrecht.

H. K. Hylkema, Ingenieur Billiton Mij., van:
Tandjong Pandan, naar: Waxensteinstr. 2, Gar-
nisch (Dtl.)